

SLOVENSKI

vesnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik VIII.

Celovec, petek, 21. avgust 1953

Štev. 40 (591)

V Podljudelju so zabrnili stroji

V petek, dne 14. t. m., je bila v Delavskem domu v Podljudelju skromna, a pomembna slovesnost. Ustanovitev nove slovenske tiskarne namreč ni le za Založniško in tiskarsko družbo z o. j. Drava velikega pomena, temveč za vse koroške Slovence sploh.

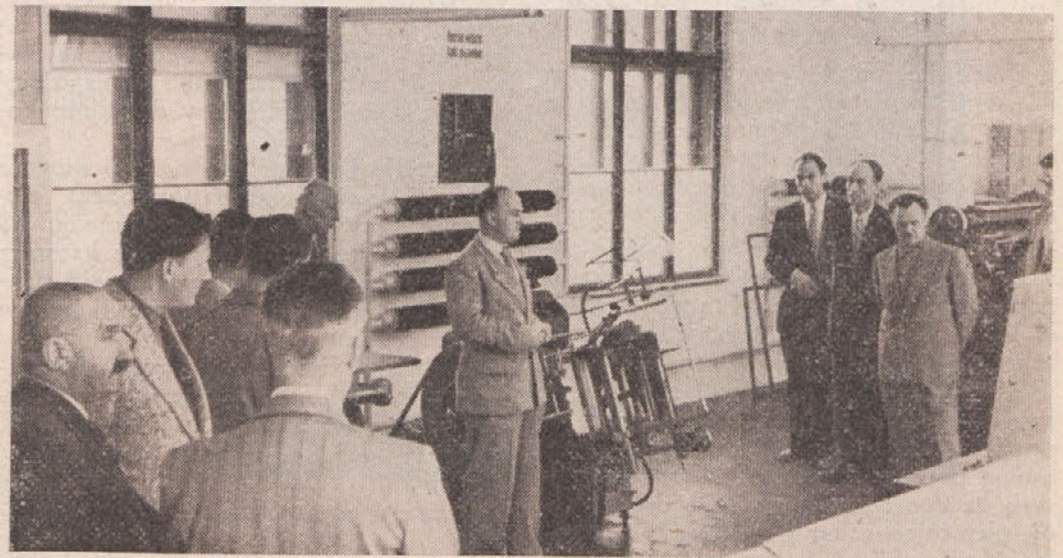
To je poudaril tudi tov. dr. Franci Zwitter, ki je kot poslovodja Drave pozdravil najprej v nemškem jeziku došle goste, med njimi šefa Urada za zvezo FLRJ legacijskega svetnika tov. Mirjo Vošnjaka, predsednika DFIDL tov. dr. Franca Petka, podpredsednika deželnega združenja grafične obrti g. Bauerja, predstavnika glavne zveze tiskarnarjev g. Kleinmayerja in predstavnike slovenskih narodnih organizacij in izrekel zahvalo boroveljski mestni občini, na čelu g. županu ravnatelju Langu, ki se vsled zadržanosti žal ni mogel odzvati povabilu na otvoritev, za veliko razumevanje za podjetje, za veliko razumevanje za podjetje, KESTAG-i za privoljenje priključitve na njen industrijski vodovod in koroški deželni vladi za dodelitev koncesije, še prav posebno pa delavcem in monterjem, ki so tiskarno uredili. Ko je nato še izrazil prošnjo, da naj bi gospodje pristojnih udruženj nudili novemu mlademu članu pomoč in podporo, je nadaljeval v slovenskem jeziku:

»Prepričan sem, da se danes ob dograjenih in za obrat dovršenih in pripravljenih tiskarni v Podljudelju zavedamo vsi važnosti in pomembnosti tega za koroške Slovence naravnost zgodovinskega dogodka. Desetletja smo morali tiskati svoje liste na Dunaju, skoraj stoletje pa ni bilo

mesta v našem tisku za napredno misel in teptano pravico delovnega človeka. Iz tega spoznanja se je rodila zamisel lastne tiskarne, ki je ob pomoči vsega našega ljudstva danes postala resnica. Naključje je hotelo, da je tiskarna dobila svoje bivališče v nekdanjem »Delavskem domu« v Podljudelju, ki je pred skoraj 50. leti nastal, da bi postal žarišče prosvete za vso boroveljsko okolico. Menda je poleg njegovega zanemarjanja po naših nekdanjih prosvetnih voditeljih in njim sledečih nacističnih upraviteljih prav teptanje napredne misli vzrok, da je bil Dom v zadnjih dveh desetletjih prazen in naravnost v zasmeh nekdanjemu svojemu namenu. Tem bolj smo zato danes ponosni in veseli vsi, da bo obnovljeni Delavski dom v Podljudelju v bodoče kot tiskarna v veliko širšem smislu služil spet svojemu prvotnemu namenu — resnični ljudski prosveti in vsestranskemu napredku vsega našega delovnega ljudstva.

Naj bo vestno izvrševanje te prvenstvene naloge tiskarne najlepša zahvala in zadovoljenje vsem tistim, ki so s svojo materialno pomočjo in s svojim delom pripomogli do ponosnega uspeha. Ne bom izrekal zahvale posameznikom, temveč naj bo izrečena ob tej priložnosti zahvala vsemu našem ljudstvu, katerega zasluga koncem konca je in kateremu naj koncem konca služi vsaka naša stvaritev! Tega se hočemo zavedati vsi — delavci in drugi, ki smo kakor koli povezani s to našo ljudsko tiskarno.

Ko imam sedaj čast, da novo tiskarno odpiram in izročam v pogon, to storim

z iskreno željo, da bi vedno služila le resnici, miru, mednarodnemu sporazumevanju in utrjevanju bratskega sodelovanja med naprednimi silami obeh narodov v deželi v korist in blagor vsega našega ljudstva.

Za tovarišem dr. Francijem Zwitterjem je nato govoril podpredsednik deželne tiskarske obrti g. Bauer, ki se je zahvalil za povabilo in čestital Dravi k lepemu uspehu, nakar je povzel besedo predstavnik glavne zveze tiskarnarjev g. Kleinmayer, ki je poudaril veliki kulturni pomen tiskarne in izrazil željo, da bi ta edina tiskarna na dvojezičnem ozemlju ob Ljubeljski cesti služila velikemu idealu zblizovanja med narodi-sosedmi.

Nato so v lično opremljeni nekdanji prosvetni dvorani zabrnili stroji, ki bodo, kot nekdanj prosvetaši, v bodoče le še v večji meri služili kulturnemu in gospodarskemu napredku našega ljudstva.

Ob otvoritvi nove tiskarne

Otvoritev nove tiskarne Založniške in tiskarske družbe z o. j. Drave v petek, dne 14. t. m., v Podljudelju pomeni za koroške Slovence velik kulturni dogodek in gospodarski napredek, ki ga ni mogoče dovolj visoko ceniti. Odkar je namreč odšla nekdanja vsenarodna Mohorjeva družba s svojo tiskarno s Koroške, smo bili koroški Slovenci brez lastne tiskarne, ne da bi se nekdanji ozki politični in prosvetni voditelji med obema vojnoma kakor koli posvetili za ustanovitev prepotrebne tiskarskega podjetja. Nasprotno, vse kaže, da so s svojo politiko, da je najboljša pustiti ljudstvo v temi, namenoma pustili zarjaveti stroj, ki so ga prejeli iz Celja, in so se potrebe po tiskarni spomnili šele, ko je ljudstvo začelo polagoma kazati hrbet njihovi reakcionarni politiki. Le iz te nuje, torej iz strahu pred med našim ljudstvom vedno bolj razvijajočo se napredno mislijo je nastala tiskarna celovške MD, ki tako na žalost tudi ni mogla postati tista kulturna in gospodarska ustanova, ki smo jo koroški Slovenci četrtr stoletja tako zelo pogrešali. Nasprotno je tiskarna celovške MD po zaslugi reakcionarnih koroških politikantov in s pomočjo celovškega nemškega ordinariata, proti volji večine tudi duhovniških odbornikov, sama postala orodje v rokah belogardističnih beguncev za njihovo politiko razdvajanja ljudstva, sovraštva do nove Jugoslavije, teptanja napredne misli in šovinističnega preprečevanja bratskega povezovanja med demokratičnimi silami ne glede na narodnost.

Nova tiskarna v Podljudelju pa ima po vsem drugi namen. Postati hoče resnično ljudska tiskarna — orodje v rokah našega ljudstva v borbi za lepše življenje. Iz doma, iz katerega se je nekoč širila prosveta med delovnim ljudstvom boroveljske okolice, bo prihajala tiskana beseda med ljudi širom vse naše zemlje in vršila visoko poslanstvo posrednika vsenarodne povezave ljudstva to- in onstran Karavank in bratskega sožitja z narodom-sosedom proti vsem sovražnikom narodne enotnosti in miru ter sprave med ljudstvi. To nalogo bo vršila zavestno in ob cesti, preko katere so in bi tudi še danes nekateri nepoboljšljivi šoviniisti radi pognali vse naše ljudi »horuk« in nato zgradili »mostobran«, odstranjevala in čistila s te ceste vse ovire za čim hitrejšo zblizanje in čim bolj pristrčno povezavo.

Zato menda ni slučaj, da jo je napadla »Volkszeitung« že prej, predno je začela obratovati. Pa nič za to: sprava je lepša od sovraštva, bratsko sožitje koristnejše od šovinističnega hujskaštva, socialistična enotnost močnejša od nacionalistične razprtije, mednarodno sporazumevanje večji garant za mir v svetu kot vojno hujskaštvo z mostobrani in železno zaveso! Vsem tem visokim človečanskim ciljem hoče služiti nova tiskarna v zavesti si nepremagljive moči tiskane besede!

Miklova Zala na zgodovinskih tleh

je spet zadivila tisoče navdušenih gledalcev iz vseh krajev Slovenske Koroške

Slovensko prosvetno društvo »Rož« v St. Jakobu v Rožu je v soboto, dne 15. avgusta zvečer s pomočjo Slovenske prosvetne zveze uprizorilo na zgodovinskih tleh tradicionalno ljudsko igranje »Miklova Zala«. Ob tej priložnosti se je zbralo v Svatnah pri St. Jakobu več tisočev gledalcev iz vseh bližnjih in daljnjih krajev; navzoči so bili tudi predstavniki koroškega javnega in kulturnega življenja, zastopniki iz Ljubljane in Trsta, prišel je šef Urada za zvezo FLRJ v Celovcu legacijski svetnik Mitja Vošnjak s člani zveznega urada, prireditve so se udeležili predstavniki vseh naših organizacij in društev, kakor tudi avtor igre Jaka Špicar z ženo. Na prireditvi so nastopili s sporedom slovenskih narodnih pesmi člani radia Ljubljana Danica Filipič, France Koren in Avgust Stanko, igrala pa je godba na pihala iz Litoostroja.

V zgodnjih popoldanskih urah pretekle sobote se je pričelo romanje v rojstno vas Miklove Zale, v Svatne, kjer so domačini ravno zaključevali zadnje priprave za veliko prireditve »Miklova Zala na zgodovinskih tleh«. Marsikateri izmed prosvetašev-domačinov se je v skrbeh oziral po obsežnem Miklovem travniku in v mislih računal, za koliko ljudi bo tukaj prostora. Ne le enkrat si je plaho zastavil usodno vprašanje: ali jih bo prišlo toliko, da prireditveni prostor ne bo ostal prazen.

Njegove skrbi pa so bile popolnoma odveč, podcenjeval je zanimanje in ljubezen našega človeka do slovenske igre, slovenske pesmi in besede. Zato je bil tem bolj veselo iznenađen, ko se takoj s prvim večernim mrakom nepregledne vrste ljudi niso več pretrgale: z vseh strani so se vile tja, kjer so številni reflektorji obsvetljevali nad tisoč improviziranih sedežev sredi velikanskega prostora za gledalce. Skozi St. Jakob in Leše pa so še in še brnela motorna vozila, prostorni avtobusi, motorna kolesa, osebni avtomobili, vmes pa kmeki vozovi, kolesa, pešci...

Ko je bil sicer že čas za pričetek, so morali še vedno čakati, ker so bile napovedane vedno spet nove skupine gledalcev. Čakanje pa nikakor ni bilo dolgočasno, ker je godba na pihala iz Litoostroja pri Ljubljani neumorno igrala, igrala... Petdeset mladih godbenikov, nekateri stari šele 14 let, je napravilo na poslušalce nepozaben vtis in gotovo jih je bilo na tisoče, ki se taki spretnosti in dovršenosti v izvajanju raznih glasbenih komadov kar niso mogli načuditi. Zato tudi ni čuda, da je pozneje v odmorih med posameznimi prizori igre vse kar obkrožalo muzikante; videti so jih hoteli tudi od blizu ter občudovali njihovo igranje in njihove lične enotne uniforme.

Po nekako enourni zamudi, ko so igralci že dolgo čakali za prizoriščem in se je prostor za gledalce spremenil v nepregledno morje gibajočih se glav, je predsednik Slo-

venskega prosvetnega društva »Rož« Jože Štornik v kratkih besedah pozdravil navzoče gledalce, goste in predstavnike, ter napovedal pričetek igre. Nenadoma so ugasnili reflektorji in veliki prireditveni prostor je za kratek trenutek utonil v temi brezmesčne noči, takoj nato pa se je v čarobni zeleni svetlobi prikazalo staro obzidje gradišča, pred katerim so se kmetje zbirali k posvetu.

Ne bi bilo umestno, da bi tukaj obširno govorili o vsesplošno znani vsebini igre, saj smo o njej pisali že dovolj, zanimivo pa bi

Kleine Zeitung spet na zatožni klopi

Odgovorni urednik »Kleine Zeitung« Franc Genser se je znašel minuli ponedeljek ponovno pred sodnikom, kamor so ga zaradi žaljenja časti postavili tov. Andrej Sienčnik iz Mokrij, ing. Igo Oraš iz Ljubljane in hotelier Josip Wutte iz Klopinja.

Kakor na prvem procesu, ki ga je sprožil proti »Kleine Zeitung« tov. Janez Wutte-Luc iz Vesel, je obtoženi urednik tudi tokrat izjavil, da člankov, ki jih je »Kleine Zeitung« objavljala pod naslovom »Krvava meja«, ni pisal niti bral niti jih dal v tisk, da pa želi nastopiti dokaz resnice.

Medtem ko je sodnik dr. Schragl obravnaval prve dve tožbi zelo na kratko in zgolj formalno, se je pri obravnavanju tožbe hotelirja Wutteja dal časa pomudil, čeprav niti tožnik niti njegov pravni zastopnik pred procesom nista prejela

morda bilo povedati nekaj besed o nekterih posebnostih letošnje uprizoritve. Kakor smo poročali že v zadnji številki, so bili posamezni prizori v glavnem narejeni na novo in priznati moramo, da deloma tudi boljši ter lepši kot pred dvema leti za prvo tako prireditve. Posebno je seveda ugajal harem, tokrat res ustrezajoč svojemu namenu; že samo zanj zaslužijo mizarji in slikar vso pohvalo. Nadalje je bilo tokrat mnogo boljše rešeno tudi vprašanje razsvetljave in so raznobarvni lučni efekti smotno nameščenih reflektorjev znatno dvignili raven prireditve. Turški prizori, letos že na splošno mnogo bolj živahni, so zelo veliko pridobili s tem, da je skupina »Turkov« nastopila na konjih in tako zelo prepričljivo demonstrirala prihod divje turške vojske (sodelovali so člani pred nedavnim ustanovljenega jahalnega društva iz Reke pri St. Jakobu).

Prav tako tudi o posameznih igralcih, ki so v glavnem ostali isti kot pred dvema leti, (Nadaljevanje na 5. strani)

sodnijskega povabila na to obravnavo. Na vprašanja, ki sta jih postavljala sodnik in tožitelj zastopnik dr. Stern je obtoženi urednik dajal izmikajoče se in zelo nerodne odgovore ter se zapletal v protislovja, kadar pa sploh ni našel besed za zagovor, je v zadregi samo skomigal z rameni. Iz vidne zagate ga je za silo skušal rešiti negov zagovornik, ki je dobil en oziroma dva tedna časa, da predloži sodišču dokaz resnice za inkriminirano pisanje »Kleine Zeitung«.

Procesi v ponedeljek so zbudili precej zanimanja, prostor za poslušalce je bil skoraj premajhen. Dočim je del tiska o poteku procesov bolj ali manj obširno poročal, sta klerikalna lista »Volkszeitung« in »Kleine Zeitung«, ki sta še pred nedavnim tekmovala v blatenju partizanske borbe, sedaj stisnila rep in molčita ko grob.

IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA DOMA IN PO SVETU

Naša kmetijska šola raste

V zadnjih dveh številkah smo seznanili naše bralce z ureditvijo kmetijske šole v Podravljah ter poročali o delu in perspektivah na področju dveh glavnih vprašanj, to je, o organizaciji dela in ukrepih na področju povečanja delujočega premoženja ter dviga donosov rastlinske proizvodnje.

Zivinoreji bodo posvečali v Podravljah največjo skrb

Kmetijska šola v Podravljah ne bi služila svojemu namenu, če se odgovorni ljudje ne bi trudili, da postane njena kmetijska centralna vzrejalnica plemenske živine, in če ne bi posvetili potrebne pozornosti za ureditev in obnovo naših kmečkih gozdov.

Za uresničevanje prve zahteve, ki jo postavljajo naše prilike in razvoj v naših zivinorejskih zadrugah, to je, ureditev centralnega vzrejalnišča plemenske živine, ni bilo v Podravljah nič srečnejših pogojev, kakor na področju poljedelstva in rastlinske proizvodnje. Brez dvoma je osnovna potreba za dvig naše zivinorejske skrb za dobre molznice in za dobre svinje-plemenice, zakar v našem okviru nihče ni bolj poklican, kakor prav naša kmetijska šola. To pa predpostavlja, da ne stojijo v njenem hlevu le dobre, marveč najodličnejše živali po poreklu, molznosti in rodovitnosti. Vse to pa so vprašanja, ki jih ni mogoče rešiti čez noč, še posebno pa ne pri taki čredi, kakršno je našel sekretariat SKZ na kmetiji ob prevzemu.

V hlevu je stalo 14 glav goveje živine, od tega 7 krav in 7 glav jalovine. Živali so bile mršave in sestradane, vsled česar ni bilo mogoče ugotoviti njihove sposobnosti za molznost. Molzna kontrola se ni bila izvajala, mleka pa ni bilo niti dva litra povprečno na kravo.

Še 10 dni je časa

za prispevke v zbirko za našo kmetijsko šolo!

Ne varčuj na napačnem mestu!

Prispevaj, kolikor ti je le mogoče — gre za tvoje koristi!

Zbiralci!

Pospešite svoje delo — v svojem območju zbrane zneske pošljite z zbiralnimi polami vred takoj na sekretariat Slovenske kmečke zveze v Celovcu, Wulfengasse 15.

Prva skrb je torej morala biti, napolniti vamp živali, jim dati toliko krme in hranilnih snovi, da bodo nadoknadile izgubljeno substanco in da bodo krave ustvarile pogoje za dajanje mleka. Vse krave so se dale za mesec dni na poskusno dobro krmljenje. Tri krave, ki niso pridobile ne na teži in ne na mleku, so po tem času romale k mesarju (izkupiček za vse tri je bil le 4.300.— šilingov). Preostale pa kažejo sedaj boljše znake za izkoriščanje krme in bo mogoče nekaj napraviti iz njih, ker je že na razpolago najizdatnejša domača krma v dovoljnih količinah.

Postavljeni zahtevi pa ne bo mogoče zadostiti brez dokupa potrebnega plemenskega materiala, s čigar pomočjo bo šola postavljen temelj in vir, iz katerega bodo črpale koristi naše zivinorejske zadruge in preko njih vsi slovenski kmetje na Koroškem.

Plemenska živina pa je draga. Uresničitev zahteve bo stala precejšnje investicije, ki so neizogibne, ki pa bodo slednjic vendar v korist donosnosti vsega našega kmetijstva.

V teh dneh so dokončali v Podravljah tudi gradnjo dveh silosov, v katerih se bo lahko hranilo 120 kubičnih metrov sočne krme za zimsko krmljenje. Poskrbljeno je tudi za zeleno krmo v jeseni in spomladi. Potrebno pa bo še povečati pašnike-črednike, da na področju zivinoreje ne pozabimo na obnovo pri svinjah za zadostitev potrebi po naglorastnih in hitro pitajočih se živalih.

Vse to je povezano z visokimi stroški. Ker pa bo služilo v prvi vrsti koristim naših kmetov, ker je to nujno potreben korak k splošnemu povečanju molznosti naših krav in k rentabilnosti naše svinjereje, to ni in niti ne more biti samo vprašanje uprave šole, temveč vprašanje vseh naših kmetov.

Ta za napredek našega kmetijstva zelo odločujoči korak podprimo vsi v okviru zbirke za ureditev naše kmetijske šole in naše kmečko-gospodarske centrale s prispevki. Od njih je v glavnem odvisno, da bomo lahko čimprej in v dovoljnem obsegu pričeli zboljšavati našo zivinorejo, s tem pa dvigati njeno produktivnost.

Sprejem pri nemškem pooblaščenca za avstrijske sejme dr. v. Kisslingu

Ob sprejemu nemškega pooblaščenca za avstrijske sejme dr. v. Kisslinga je vodstvo celovškega velesejma pripravilo v nedeljo, dne 16. avgusta 1953, v modri dvorani glasbene palače v Celovcu slavnostno kosilo, ki so se ga udeležili poleg župana g. Grafa zastopniki koroške deželne vlade, posameznih zbornic in tiska.

Ob tej priložnosti je prezident koroškega velesejma mestni svetnik Novak pozdravil nemškega zastopnika za avstrijske sejme kot ljubega gosta, prijatelja in pospeševalca koroškega velesejma, ki ima velike zasluge tudi za uspešna pogajanja pri ministrih na Dunaju. V zaključnem poročilu je gospod mestni svetnik Novak naglasil, da je letošnji sejem pokazal še večje zanimanje od lanskega, da je razstavljalo več trvd in je bilo zajetega več prostora. Približno 147.000 obiskovalcev je posetilo sejem, ki so mu dali v povprečnih polah prav dobro oceno. Tudi trgovski zaključki so bili proti pričakovanju dobri, da razstavjalci želijo v bodoče še večje kontingente, pri katerih prednjači Zapadna nemška republika in ji sledi potem Italija. Z zahvalo vsem oblastem, sodelavcem in tisku je zaključil g. prezident velesejma mestni svetnik Novak svoj govor.

Nemški pooblaščenec za avstrijske sejme dr. v. Kissling je v svojem odgovoru

poudaril, da je koroški velesejem nanj napravil močan vtis in obljubil, da bo tudi v bodoče koroški velesejem imel v svojem vidiku.

GOSPODARSKI DROBIŽ

MNOGI PREDMETI IN SUROVINE V FRANCIJI DRAŽJE KOT DRUGOD

Francoski list »Figaro« je objavil nekaj statističnih podatkov, s katerimi razlaga vzroke, zakaj so številni predmeti in surovine v Franciji dražji kot drugod po svetu. Nekaj primerov: razkladanje 7.500 ton premoga z ladje stané na Holandskem 1000 dolarjev, v Belgiji 1700, v Franciji pa 3200 dolarjev. Avtomobilski amortizerji stanejo v Angliji 600, v Franciji pa 1300 frankov. Za sestavo traktorja porabijo v Angliji 59, v Franciji pa 136 ur.

VEDNO VEČJE ZANIMANJE ZA BLAGOVNO IZMENJAVO Z JUGOSLAVIJO

Prijave za zagrebški velesejem, kjer bo razstavljalo dvajset držav, dokazuje, da je čedalje večje zanimanje za blagovno izmenjavo z Jugoslavijo. Razen že prej prijavljenih držav so se priglasile tudi Indija, Izrael, Columbija, Guatemala, Honduras in El Salvador.

skem — torej v nam zelo sličnih okoliščinah ugotovili, da dela kmečka gospodinja v poletnem času na 9 od 100 kmetij 12 do 13 ur, na 47 kmetijah 14 do 15 ur, na 38 kmetijah 16 do 17 ur in na 5 kmetijah celo po 10 do 19 ur na dan. Tudi v Švici so ugotovili poletni delavni dan kmečke gospodinjice s povprečno 15,5 urami. Odtok ljudi iz kmetijstva pa gre svojo pot naprej, z njim vzporedno pa se slabša tudi položaj kmečke gospodinjice in v zadnji konsekvenci: majeta se trdnost naših kmetij in zdravje kmečkega prebivalstva.

V naprednejših deželah severne in zapadne Evrope delujejo že leta in se uspešno širijo zavodi, ki imajo namen po eni strani raziskovati probleme kmečkega gospodarstva in določiti naprave, ustanove in pripomočke, ki ustrezajo potrebi razbremenitve kmečke gospodinjice od vsakdanjih skrbi in dela. Po drugi strani pa obstojajo zavodi, ki na ustrezen način prenašajo nova izkustva in dognanja na podeželju in ki jih širijo propagandistično in s stvarno pomočjo. Tako imajo vpeljane skupne vaške pralnice, likalnice, šivalnice in pekarnice, skoncentrirane navadno v eni stavbi, v »domu kmečke gospodinjice«, kjer je tudi vaški otroški vrtec. V pomoč kmečki gospodinjici v primerih poroda ali pa bolezni v hiši je nastal nov

Slovenski javnosti v vednost

Delegat uvoznih-izvoznih podjetij Slovenije v Celovcu, g. dr. Boris Zidarič nam je poslal naslednje pismo s prošnjo, da ga objavimo:

Dr. BORIS ZIDARIČ
delegat uvoznih-izvoznih podjetij
Slovenije
Celovec

Celovec, 18. avgusta 1953

P. n. Uredništvo »Naš tednik-Kronika«

P. n. Uredništvo »Slovenskega vestnika«
Celovec

Prepričan sem o tem, da lahko resnici in pravilnemu obveščanju javnosti koristijo polemike v resnem in poštenem tisku. Mislim pa, da tokrat ne bi škodovalo, če izjemoma odgovorim tudi na javno vprašanje akviziterja lista »Naš tednik-Kronika« dr. Janka Tischlerja. Ker bi želel, da slovenska javnost dejansko tudi izve za ta moj odgovor, ga iz previdnosti pošiljam redakcijama obeh slovenskih listov.

Radi večje preciznosti in da se izognem dolgovestnosti, odgovarjam kar po točkah:

1. Razgovora o oglaših slovenskih izvoznih podjetij v »Tedniku-Kroniki« prav gotovo nisem načel jaz, ker niti jaz, niti podjetja nismo prav nič zainteresirani zanje, pač pa jih je zelo ponižno prosil že v uvodu omenjeni akviziter.

2. Klavcev v redakciji »Tednika-Kronike« nisem niti iskal, niti omenjal, nisem pa seveda mogel mimo dejstva, da ponuja »Tednik-Kronika« na svojih straneh kup imen, ki jih zelo pogosto srečujemo tudi v Sajatovi knjigi »Belogardizem«. Če je prišel na osnovi takšnih pripomb gospod dr. Tischler jun. do zaključkov o morilih v svoji redakciji, je to njegov in ne moja stvar.

3. Pojasnil bi rad, da se za prošnjo za oglašje v »Tedniku-Kroniki« nisem mogel navdušiti, ker bi bilo škoda dobrega jugoslovanskega denarja za slabo reklamo v listih, ki sistematično klevetajo politično in gospodarsko ureditev naše države. To moje mnenje je gospod dr. Tischler jun. v svojem vprašanju seveda zamočal.

4. Ne vem, kakšno zvezo bi imelo moje stališče s trpljenjem koroških Slovencev. Najgloblje spoštujem junaštvo koroških partizanov, trpljenje slovenskih izseljencev, kri ubitih žrtve fašizma in vse ostale žrtve v borbi za zmago demokracije. Razumljivo pa je, da ne morem čutiti pietete do članstva v Hitlerjugendu, do medvojnega zapečkarstva in lagodnega študija ter podobnega »trpljenja«.

5. Sicer nimam posebne ljubezni do akademskih naslovov, vendar sem za principe. Ali morda misli gospod dr. Tischler jun., da so postali neveljavni vsi doktorati, odkar je pred kratkim on dosegel svojega? Nisem pa na jasnem zakaj me je gospod dr. Tischler jun. poskušal strpati med diplomate, kar nisem. Ali je hotel tako kompenzirati prejšnjo »krivico«, ki mi jo je prizadejal, ali pa je poskušal tudi to priliko mladeniško neresno izkoristiti za napad na jugoslovansko predstavništvo v Celovcu?

Za konec pa še pripomba v interesu naših izvoznih podjetij: »razmeroma dobra vina« so dejansko najboljše vina, pri razmeroma visoki carini pa jih seveda ni mogoče prodajati po tako »ljudskih cenah« kot pritihotapljeni Chianti.

Dr. Boris Zidarič l. r.
delegat izvoznih-uvoznih
podjetij Slovenije.

Kmečka gospodinja v luči stvarnosti

V organizaciji kmetijstva, posebej pa še naših kmečkih gospodarstev je organizacija dela eno izmed najbolj perečih. V premnogih primerih je to sploh osnovno vprašanje uspeha ali neuspeha kmetovanja.

Tako skraćeno število ročnih delavcev, kakor ga naletimo v naših primerih, ko mora brez najnujnejših tehničnih naprav obdelati en ročni delavec povprečno po 5, v mnogih primerih pa celo po 7 in 10 ha kmetijsko izkoriščene zemlje, zahteva resnih razmišljanj o odpomoči. V naši stvarnosti pomeni to skraćevanje ročnih delavcev, da delata povprečno le še kmetovalec in njegova žena na kmetiji.

Sicer je na prvi pogled podoba, da smo o tem vprašanju in pa o odpomoči na letošnjih visokošolskih tednih Slovenske kmečke zveze in pozneje tudi na tem mestu dovolj govorili in pisali. Če se torej danes povračam nazaj na ta vprašanja, potem zato, da bi spričo ugodne letine, ki bo dala več izkupička kakor lanska, opomnil dostopne naše kmetovalce, naj pri letošnjih investicijah upoštevajo v prvi vrsti take, ki bodo pomagale olajšati delo kmečki gospodinjici.

Na sploh pa bi s tem v zvezi poudaril, da vprašanje organizacije in olajšanje de-

la kmečke gospodinjice ni samo vprašanje med možem in ženo v kmečkem gospodarstvu, temveč da je to v veliki meri eno najbolj perečih vprašanj za nadaljnji razvoj, obstoj in napredek naših kmečkih gospodarstev.

Vemo, da prekomerno delo človeka utruja in izmozga, da škoduje njegovemu zdravju in da ga — žal prečesto — napravi brezbriznega in otoplega za vsa dogajanja okoli njega. Ne da bi kaj dosti razmišljal, je preobremenjen človek zarit v svoje delo in ti pravi samo še: bo šlo, kakor dolgo bo pač moglo iti. Ali ne naletimo na nebroj takih primerov med našimi kmečkimi gospodinjicami? In ali ni to najčešče vzrok rakove poti v kmečkih gospodarstvih?

Kmečka gospodinja podpira tri ogle hiše, so rekli včasih. In to dandanes še bolj drži, vsaj so njej zaupane dragocene vrednote kakor vzgoja otrok, dobrobit, zadovoljnost in zdravje družine, gospodarski uspeh v perutninarstvu, prašičereji in v mlekarstvu. Toda, ali more ona še vse to v redu in uspešno opravljati, pri tem pa biti deležna še potrebnega počitka in razvedrila, ali more ostati še zdrava in prožna?

Že za leto 1931 so na primer na Bavar-

poklic »vaških pomočnic«, ki priskočijo gospodinjicam na vasi na pomoč, če je potreba. To so v gospodinjstvu izšolana dekleta, ki jih je početka plačevala država, sedaj pa občina. Posebno skrb posvečajo kmečki gospodinjici kmetijske zadruge, bodisi pri ustanavljanju združnim koristim gospodarstva ustreznih ustanov in naprav, bodisi v vzdrževanju potrebnih strokovnih moči ali pa vaških pomočnic. Na Švedskem se je organizacija dela kmečke gospodinjice in notranje gospodarskih del sploh razvila že tako daleč, da je gospodinja sproščena vseh hlevskih in poljskih opravil.

Zaprli bi si oči pred resnico, če bi rekli, da nas to vse skupaj nič ne briga, in da naj to opravi vsak sam, kakor ve in zna. Čas je, da začnemo — najprve res vsak in vsaka v svojem primeru — ukrepati za olajšanje in razmestitev dela, ki odpade na kmečko gospodinjico. Pri tem pa bomo morali reševati v širšem krogu vprašanja, kjer se bo treba spoprijeti z zaostalostjo in mišljenjem, ki »slavi« kmečko ženo samo ob materinskih dnevih. Naša kmečka gospodinja mora delati in je potrebna opore in pomoči dan za dnem, ona ima v produkcijskem procesu kmetije iste dolžnosti, kakor vsak delovni človek. Zato imamo do nje tudi kot skupnost posebne dolžnosti. Blaž Singer

VLADIMIR DEDIJER: JOSIP BROZ TITO

S posebnim dovoljenjem avtorja pričujemo objavljati odlomke iz Dedijerne knjige „Josip Broz Tito“. Knjiga, ki je pred kratkim izšla tudi v slovenskem prevodu, je vzbudila povsod po svetu veliko zanimanje, saj so prevodi doslej izšli v knjižnih izdajah že v Ameriki, v Angliji, v Franciji in v Nemčiji, v odlomkih pa po vsem svetu.

TITOVA MLADOST

Kumrovec

Josip Broz-Tito se je rodil v vasi Kumrovcu v Hrvaškem Zagorju.

Vas Kumrovec, v kateri so živeli Brozovi že skoraj štiri sto let, leži sredi polja ob izhodu iz soteske Zelenjak, okrog petdeset kilometrov severozahodno od Zagreba. Majhna reka zelene barve, Sotla, se vije skozi kumrovsko polje, skozi gozdčice ter mimo ličnih hišic pastelno modre barve, s strehami od domače opeke, slame ali skodle, pokrite z mahom. Na zahodni strani polja se onkraj Sotle dviga nekaj verig visokih hribov, poraslih z gostimi gozdovi. Tam je že Slovenija.

Oče in mati

Franjo Broz je bil suhljat človek, črnih kodrastih las, z orlovskim nosom, »pravi tip Dinarca«, kot se ga spominjajo njegovi sinovi. V svojem štiriindvajsetem letu se je Franjo oženil. Kmetje iz Kumrovca in iz vsega tega predela Zagorja so hodili preko reke Sotle na pogozdene slovenske hribe in tam naskrivaj sekali drva, ki jim jih je primanjkovalo. To je delal tudi Franjo Broz. Ko je hodil čez Sotlo do vasi Podstreda in Trebče, se je seznanil s šestnajstletno Slovenko Marijo, hčerko Martina Javerškega, ki je bil premožnejši kmet. Imel je okrog trideset oralov zemlje, v glavnem gozdove, a se je ukvarjal tudi z obrtjo — pletel je košare, žgal apno in oglje. Javerškovi so starokmetiška slovenska družina v tem kraju. Marijin oče, Martin Javeršek, je bil oženjen z Marijo Postržin iz Trebče, sosednje vasi. Imela sta štirinajstero otrok.

Franjo Broz se je poročil z Marijo Javeršek 31. januarja 1881. Svatje so iz Kumrovca prišli po nevesto s petimi sanmi — kakor se tega spominja materina sestra Ana, teta Josipa Broza.

Teško življenje je čakalo Franja in Marijo Broz. Z osmimi oralni skope zemlje, ki se je še

je imela, morala zaklepati shrambo, v kateri je bil kruh, in smo mi otroci dobivali toliko, kolikor se ji je zdelo, da nam ga more dati, ne pa, kolikor smo ga mogli pojesti. Že januarja meseca je moral moj oče Franjo kupovati kruh oziroma koruzo, kajti za pšenico naša hiša ni imela dovolj sredstev. Kupovali smo »preko«, v Sloveniji, v Šentpetru... Otroci smo izkoristili prihod sorodnikov, tet in drugih, da smo v njihovi navzočnosti izprosili od matere nekaj kruha vrh tistega, ki smo ga že prej dobili. Mati je bila ponosna ženska in ji je bilo neprijetno, da bi nam v pričo sorodnikov odrekla, zato pa je bilo potem, ko so sorodniki odšli, dovolj oštevanja in tudi batin... Bil je nekoč nekak praznik in roditelja sta odšla nekam v goste. Bili smo lačni. Na podstrešju je visela suha svinjska glava, ki smo jo hranili za Novo leto. Bratci in sestre so jokali in jaz sem snel to glavo, jo del v kotel z vročo vodo, natrosil malo moke, in vse to se je kuhalo kake dve uri. Najedli smo se, da je »vse pokalo«. Toda jed je bila tako ma-

TITOVA ROJSTNA HIŠA V KUMROVCU

stna, da smo vsi oboleli. Ko se je mati vrnila in smo mi samo molčali in stokali, se je razžalostila, a nas ni nabila zaradi tega... Nato pa je prišla bera. To je neka obveznost še iz fevdalnih časov, ki se je obdržala v Kumrovcu do mojega detinstva. Po Božiču se je pred Novim letom pred vrati vsake vaške hiše prikazal frater iz Klanjca s križem v roki, za njim pa mežnar z vrečo. Frater je napisal na vrata s kredo »Anno domini...«, to je, čestital nam je za Novo leto, gospodar pa mu je moral dati nekaj litrov koruze ali pa klobčič (povesmo) lanu zlate barve, ali dva forinta, kar je tiste čase pomenilo dve dnini... In mi smo po Božiču vedno morali kupovati koruzo in lahko si je zamisliti, kako smo mi, večno lačni otroci, gledali mežnarja, kako tlači našo koruzo v svojo vrečo.«

Ded Javeršek

Največji del svojega zgodnjega detinstva, skoraj vse do odhoda v ljudsko šolo, je prebil Tito onstran Sotle v Sloveniji, pri dedu po materi, Martinu Javeršku, majhnem, žilavem človeku, kjer je pasel živino in prinašal vodo za hišne potrebe. Javerškovi so bili premožnejši kakor Brozovi, zato je imel Joža bolj vesela otroška leta pri dedu kakor v hiši svojega očeta.

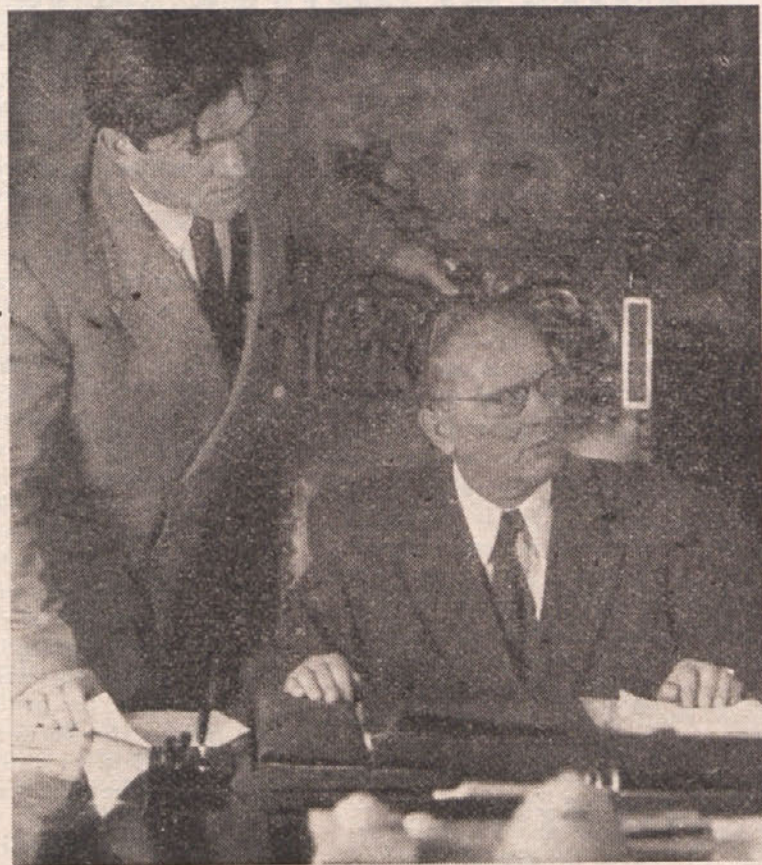
»To so moji najmilejši spomini iz otroških let!« pravi Josip Broz.

Ded Martin je živel v Podsredni, gozdnem kraju na gorskem pobočju onstran Sotle. Ko je bival tam, se je mali Jože najrajši igral v gozdu in rezal palice ter si delal konjske biče iz njih. Igrati se konja, biti okrog konj, mu je bilo od najbolj ranega detinstva njegova najljubša za-

TITO KAŽE V SVOJI ROJSTNI HIŠI ŽMRLJO (ROČNI MLIN), S KATERO JE MORAL V MLADIH LETIH DOSTIKRAT MLETI

bava. Ded je opravljal svoje delo s konji, njegov oče je imel dva čila konjiča in kočijo, nasploh je v Zagorju imeti konja mnogo pomenilo. Babica po očetu, ki je bila iz družine Bla-

MARŠAL TITO SE POGOVARJA Z VLADIMIRJEM DEDIJERJEM, AVTORJEM KNJIGE „JOSIP BROZ TITO“

žičko, je nenavadno ljubila konje. Josip Broz pripoveduje o tem:

»Moja pokojna babica, ki je bila v mladosti krepka ženska, je večkrat rada govorila: ‚Kakšne so te ženske danes ta dan. Ko sem bila jaz mlajša, sem zajahala konja in jahala v galopu. Grof Keglevič pa, ki tega nikakor ni prenašal, je ukazal, naj ustavi konja in razjaham. Taka so bila dekleta v mojih mladih dneh. Toda danes pa, saj se še k teletu ne upa blizu stopiti... Drugače je bila babica prav stroga. Večkrat nas je tudi natepla... Moja babica je bila zelo ponosna, ker njeni starši niso bili tlačani, marveč svobodni kmetje. Značilno je, da se družine svobodnih kmetov po miselnosti silno razlikujejo od tlačanskih družin. To se je opazalo tudi na njihovih potomcih celo po odpravi fevdalne odvisnosti leta 1848...«

Smisel za humor

Po Brozovih je podedoval Josip še eno črto v svojem značaju in to je humor, zdrav zagorski humor.

»Že kot deček sem se rad pošalil,« pripoveduje Josip Broz. »Ko se mi je možila sestra, sem neopazno vzel njen venec in ga obesil na kočošnjak. Iskali so ga po vsej hiši in so ga na

HIŠA V SISKU, V KATERI SE JE IZUČIL TITO ZA KLJUČAVNICARJA V LETIH 1908—1911

koncu našli tam, kjer se ga niso nadejali. Smejali so se, toda ne spominjam se, ali sem se na koncu tudi jaz smejal... A glej, kako so se nekoč pošalili z menoj. Ko sem bil pri dedu Martinu, sem večkrat hodil na kraj, kjer so sosedi žgali apno. Nekega dne me eden izmed njih vpraša: ‚Joža, bi se ti rad oženil?‘ Odgovoril sem, da bi se in nato mi je obljubil, da mi najde dekle. In res me pošlje na hrib k mojemu ujcu ter me pouči, kako naj napravim. ‚Ko prideš tja, me je poučeval, ‚reci najprej: ‚Dober večer, dober tek!‘ Oni ti bodo na pozdrav odgovorili: ‚Daj no, prisedi k nam.‘ Ti pa reci: ‚Hvala, ne bom, sem že doma...‘ Potlej te bodo vprašali, po kaj si prišel. Rekel boš, da si slišal, da imajo v hiši dekle in da bi se rad oženil z njo.‘ A to dekle je bila pravzaprav moja sorodnica. Storil sem tako, odšel in resno povedal, po kaj sem prišel. Na moje besede so vsi okrog mize bušili v smeh. Šele zdaj me je postalo sram, kajti, majhen kakor sem bil, vsega tega niti razumel nisem. Ujec pa me je prijel za roko, mi pokazal dekletce in rekel: ‚Glej, ta tu je tvoja nevesta!‘ Nato sem moral povedati, kdo se je tako pošalil z menoj.«

Tuje kritike o tej knjigi

NEW YORK HERALD TRIBUNE, 1. februarja 1953.

Jugoslovanska študija o Titu in njegovem pomembnem dvoboju s Stalinom

„Dedijska knjiga temelji odkrito na iskreni predanosti Titu in vladavini, ki ji je on na čelu. Vendar v nji ne najdemo strahospoštovanja, malikovalstva ali klečeplastva. Maršal Tito je prikazan kot politični in vojaški voditelj izrednih zmognosti, velike bistrornosti in poguma, ne pa kot „nezmotljiv“ voditelj na nedostopnem piedestalu. Redkokdaj se je kakšen politični voditelj na višku svoje kariere izpostavil tako odkritemu in realističnemu portretiranju. Nemara je nastopila v tem ali onem stadiju tega dela, ki je bilo napisano s skupnimi napor, močna skušnjava, izgledati dejstva z nepomembnimi opravičili. Namesto tega je gospod Dedijski z izredno večšino podal probleme, odločitve in čustva, ki so oblikovali težko vlogo Jugoslavije v zadnjih desetih letih njenega dolgega boja za obstanek. Iz tega izvira študija, ki je „senzacionalna“, kolikor odkriva kremeljske cilje in metode, toda trezna po svojem prijemu in silno resna glede na luč, ki jo meče na ta največji problem našega časa.“

NEWS CHRONICLE, 11. februarja 1953, Vernon Bartlett.

„Vladimir Dedijski pa bi ne glede na svoje junaško vedenje med vojno ne mogel izkazati svojih večjih uslug kakor s to knjigo.“

Na tej strani železne zaves bo razpršila mnogo dvomov; na oni strani te nedotakljive, toda grozne pregraje pa jo bo skrivno zavistjo bral marsikateri komunistični voditelj, ki mu manjka bodisi Titovega poguma bodisi njegovih možnosti.“

THE TRIBUNE, 13. februarja 1953, Jennie Lee

„Prva poteza te zgodbe je kaj preprosta. Gre za storijo o Jakcu, ki je ubil velikana. Mali se je postavil po robu velikemu, preživel spopad in čeprav ni dejansko ubil velikana, ga je vendar oropal njegove varovalne čarovnije. Komunizem, kakor ga je razlagal in izvajal Stalin, je doživel smrtonosen moralen neuspeh pri svojem jalovem poskusu, da bi zastrašil Jugoslovane.“

Vladimir Dedijski izjavlja v svojem bleščeče napisanem življenjepisu Tita, da je Tito Stalinova vest, vest, ki jo je Stalin izgubil.“

KUMROVEC, TITOVA ROJSTNA VAS

naglo krčila, se družina ni dala zlahka preživljati. Franjo je bil po naravi mehak, dobrodušen človek in ko so pritisnili prvi dolgovi, mu je upadel duh, začel se je izgubljeni, popivati, vse družinsko breme pa je padlo na pleča njegove žene Marije. Le-ta je bila delavna, energična, polna ponosa. Z otroki je bila stroga in vsako nedeljo je hodila v cerkev. Franjo se je čedalje bolj odtegoval kmetovanju. S svojimi konji je poleti in pozimi prevažal blago.

Franjo in Marija Broz sta imela petnajstero otrok, izmed katerih je večina pomrla že v prvih letih življenja. Josip je bil sedmi otrok. Kako strašno je divjala umrljivost med otroki v Zagorju, najbolje kažejo naslednji podatki iz tuheljske fare, ki ji pripada Kumrovec. Od 1870. pa približno do 1910. leta je od celotnega števila otrok, rojenih na teritoriju župnije Tuhej, v starosti do dveh let umrlo po 60% otrok. Do petnajstega leta starosti je umrlo okrog 80% otrok. Franjo in Mariji Broz jih je izmed petnajstero otrok odraslo vsega skupaj sedmero.

Vsa družina Franja Broza je stanovala v hiši števil. 8 v Kumrovcu. To je trdno zidana stavba z velikimi okni, sezidana nekako okrog 1860. Franjo Broz je delil to hišo z enim svojih sorodnikov, z Blažem Brozom. Predsoba do vhodnih vrat je bila skupna in vsak sta imela na obeh straneh po dve sobi, medtem ko je bila kuhinja z odprtim ognjiščem prav tako skupna.

Tito pripoveduje

»Moja otroška leta so bila težka... V družini je bilo mnogo otrok in ni bilo lahko skrbeti zanje. Pogosto ni bilo niti dovolj kruha in zaradi tega se je dogajalo, da je mati, da bi pravilno razdelila rezerve koruzne moke, ki jo

Žito, ki največ daje - ozimni ječmen

V prvih letih po vojni, ko je pridelovanje žita za domačo preskrbo igralo pri nas še večjo vlogo, je bilo tudi pri članih SKZ zanimanje za pridelovanje ozimnega ječmena prav živahno. Ostre zime z dolgotrajnim snegom so vendar navdušenje za to hvaležno žitarico, ki marsikje močnega mraza in dolgotrajnega snega ni prenesla, močno zavrle.

Pred par dnevi se je vendar mimogrede zopet zglasil pri nas stari Velfl iz Lobjana pri Zelezni Kapli, ki leto za letom prideluje ozimni ječmen z najboljšim uspehom, ki pa ga vendar seje pretežno šele v — zgodnji spomladi.

Priklicujem zato v spomin moje tozadevno poročilo iz leta 1949 in pripominjam še, da so v minulemu letu vzgojili odlične, izredno donosne štiri vrstne sorte oz. ječmena n. pr. Bruckergerste, da tudi v pivovarske namene lahko sejemo Čermak-ovi dvovrstni, sicer občutljivejši ozimni ječmen, da pa v ostrejših in vlažnejših legah zadovoljuje bolj Wieselburger dvovrstni. Bruckergerste je pridelal letos tudi nek poljedelec v okolišju Grabštanja in je prodal seme Združenju semenarjev v Celovcu. Tudi znani koroški semenogojec dr. Lasser je vzgojil posebno trdno sorto ozimnega ječmena, katerega pa se bo letos posejalo baje šele 2 ha površine.

Mimo dejstva vendar, da doslej še ni uspelo vzgojiti sorte ozimnega ječmena, ki bi prenesle več kot — 15° C golo mrazice in delj kot 120 dni trajajočo snežno odejo sedaj enkrat ne moremo iti. Mogoče da bo Lasserjeva vzgoja kaj trdnjša. Poizkuse z različnimi sortami pa kljub temu lahko tudi letos izvršimo.

Zato danes ne bom vsesplošno priporočal setev ozimnega ječmena, toda smatram za svojo dolžnost, da opozorim na potrebo večjega pridelovanja te najdonosnejše ozimne v onih krajih, kjer imajo milejše zime in ne preostre in predolge zgodnje pomladi. Pri nas je že precej razširjena setev ozimnega ječmena v Podjuni in severno od Drave v velikovškem okraju ter celo v kapelških hribih, kjer ga pa pretežno sejajo zgodaj spomladi, meseca marca in tu in tam celo začetkom aprila. Vsekakor pa pravijo, da mora ozimni ječ-

men, ki ga sejemo spomladi, v zemlji še nekoliko omrzniti. Pa tudi v pliberškem okraju so ga z uspehom sejali v zgodnji pomladi.

Prednosti ozimnega ječmena so:

1. Razmeroma znatno večji pridelok. Na Sloven. Štajerskem bi n. pr. nikomur ne padlo na um, da bi sejal jari ječmen, kajti ta da — kakor pravijo — polovico manj pridelka kot ozimni. Eden prvakov slovenske poljedelske literature, g. Rohrman, računa višino pridelka jarega ječmena na 1 ha v najboljšem primeru z 21 do 34 hl, ozimnega vendar s 30 do 50 hl. Svoječasno sem vendar v Görtschitztal ugotovil pri nekem gospodarju edinstveno visok, rekorden pridelok ozimnega ječmena in sicer 50 met. stor. na 1 ha. Naravno so ta ječmen pridelali na najboljši zemlji z uporabo vseh umetnih gnojil, ki so stala takrat v vojnem času na pol zastoj na razpolago. — Srednja evropska povprečja računaju naslednje pridelke zrnja na 1. ha: pri oz. rži 12—30 q, pri oz. pšenici 16—38 q, pri oz. ječmenu pa 18—40 q.

2. Pridelovanje ozimnega ječmena deluje zelo ugodno na razdelitev dela. Ker ga sejajo v krajih z milejšo zimo ga sejemo znatno prej kot ozimno rž ali pšenico in sicer od kvatnega tedna dalje. V Bistrici pri Pliberku ga sejajo v septembru. Sejali pa so ga tudi že v začetku oktobra. V prav neugodnih okolišjih pa ga sejajo celo konec avgusta. Sejati ga moramo pač tako zgodaj, da se do zime z adosti obraste. Kakor že rečeno, ga sejajo tudi spomladi kot prvi posevek. Poleti pa je ozimni ječmen med vsemi žiti prvi zrel.

Nov način mlačve žita

Spravili smo snop pod streho, zdaj nas pa čaka mlačev. Pri tem delu češče preiščujemo, kako bi poenostavili delo na skednju. Kljub veliki brezposelnosti primanjkujeta kmetom delavcev, posebno pri mlačvi, ker se vsakdo boji prahu. Za poenostavitev dela se je dobro obnesla metoda mlačve rezanice žita. Delo se odvija sledeče:

Ako imate na razpolago krmoreznicno

Kupujmo sadike za sadna drevesca v domači drevesnici

Kot zadnja leta potujejo tudi letos agenti nepoznanih sadnih drevesnic po naših dolinah predvsem pa po naših gorskih krajih in zbirajo naročila. Slovenci smo preveč zaupljivi in premalo podkovani v sadjarstvu in radi tega le preradi nasedemo prijaznim besedam agentov. Lepe slike posameznih sort omamijo naše ljudi, da nasedejo agentom in naročijo drevesca.

Naši nemški sodeželani niso tako zaupljivi do nepoznanih agentov, oni se držijo domačih drevesnic, ki jih že poznajo. In ravno radi tega preplavljajo agenti s sadnimi drevesci naše vasi, ker so spoznali, da z našim človekom lahko napravijo zase dobro kupčijo.

Na tisoče in tisoče so prodali agenti po naših vaseh sadnih drevesc in znesek denarja, ki so ga ti odnesli iz naših krajev, znaša nedvomno stotisoče šilingov. Mi pa imamo vendar svojo drevesnico, katere sadna drevesca odgovarjajo našim razmeram.

Važen razlog, da ne naročamo iz tujih drevesnic je že to, da ne roma naš denar v tuje kraje, temveč da ostane med nami.

Zelo važno za kupca, ki mora drevesca drago plačati, pa je, da bodo le-ta res rastle in se ne posušila že v prvi pomladi. Tozadevno nam je znanih dosti slabih izkušenj naših sadjarjev. Naj navedemo samo primere z drevesnico Fuchs na Semmeringu.

Za spomladno sajenje leta 1952 je njen agent obhodil zgornjo Podjuno in kazal lepe slike sadja. Kmetje so pridno naročali in izbirali v splošnem one sorte, ki so se jim zdele najlepše, neglede nato, ali prenesejo dotične sorte naše podnebje ali ne, ali so v koroškem sadnem izboru ali ne.

Agent je napravil izvrstno kupčijo. Kmetje so po vrsti podpisovali naročilni-

ce in sicer za veliko število drevesc in plačali zahtevano polovico cene že vnaprej. Prvo razočaranje je prišlo za naročnike že pri prevzemu blaga. Plačati so morali zavojne in transportne stroške, ki so znašali za eno drevesce okoli 5.—šil. Namesto 18.—šil. so jih drevesca stala 23.—šil.

Drugo razočaranje je prišlo, ko so doma zavoj odprli. Drevesca so bila samo 1.20 do 1.40 m visoka. Za naše kraje so takšna drevesca radi visokega snega pre nizka. Ob visokem snegu zajec doseže drevesno krono in jo ogloda. Tudi paša in delo pod tako nizkimi drevesci je onemogočena ali vsaj otežkočena. Sploh pa so bila drevesca — sicer lepe rasti — komaj 2 leti stara in še zelo tanka.

Najhujši udarec je pa sledil v teku leta po sajenju. Drevesca niso hotela kljub pogostemu zalivanju ozeleneti in so se pričela zaporedoma sušiti. Pd. Povcar v Straži vesi pri Škocijanu pripoveduje, da je naročil in nasadil 30 drevesc. V jeseni so mu ostala le še 4 drevesca in letošnje spomlad samo še dvojce drevesc. Pd. Rove je zdihoval pred svojim prijateljem iz Vesel, da mu je od 20 drevesc ostalo samo 1 drevesce in to drevesce je iz neprevidnosti letos pokosil s kosilnico. Gostilničar Mohar v Št. Vidu je naročil tudi veliko drevesc. Njemu so se skoraj vsa drevesca, kot pravi sam, posušila. Tolaži se še samo s tem, da bo agenta, če mu zopet pride pred oči, pošteno ozmerjal. To je pa tudi edina tolažba nad veliko škodo.

Navajamo samo teh par slučajev, ki naj bodo opomin zanimancem za drevesca, naj se obračajo na domačo drevesnico ing. Marka Polcerja v Sp. Vinarah, p. Št. Vid v Podjuni, da ne bodo metali težko prigarane stotake zastoj skozi okno.

Nihče naj ne pozabi: Nakup sadnih drevesc je stvar zaupanja in izkušnje.

Sekretariat SKZ.

3. Za ozimnim ječmenom sejemo lahko poleti ne samo še vse strniščne sadeže (s posebnim uspehom grašično mešanico, ki rabi ob setvi zadosti vlage), marveč tudi nekatere glavne sadeže kot peso in krompir.

4. Ozimni ječmen je za krmo in žganice znatno redilnejši kot jari, ker je bolj klen in vsebuje več beljakovin. Dober pivovarski ječmen bi naj imel kvečjemu 8 do 9 odstotkov beljakovin, dočim jih ima zimski ječmen 9 do 18%.

5. Ozimni ječmen (ako ga sejemo jeseni) izmed vseh žit najbolj izrabljivi hlevski gnoj. Vendar bi priporočal (kakor sicer k vsakemu žitu) da mu proti poleganju in za boljši razvoj zrnja damo še kako fosforno umetno gnojilo.

6. Ker zori ozimni ječmen 2 do 3 tedne prej kakor jari, uide on še vsem pri nas tako pogostim sušnim dobam in tudi toči.

Pripominjam še, da bo deležen v primernih toplejših legah vseh velikih prednosti ozimnega ječmena samo ta, kdor ga bo tudi primerno oskrboval in mu primerno gnojil, čeprav je ozimni ječmen glede zemlje celo manj zahteven kot jari ter uspeva tudi na plitvejših, kamenitejših zemljinah. Ozimni ječmen zamore namreč še zimsko vlago dobro izrabiti. Vsak napreden gospodar pa danes uvidi, da se mu izplača pridelovanje samo onih semensko dobrih posevkov in sadežev, katere bo po vseh predpisih dobro in temeljito gnojil. Stroški obdelovanja zemlje in oskrbovanja so v glavnem enako visoki, pa če pridelamo na 1 ha 10 ali 30 ali 50 met. stotov.

s pihalom (Silohäksler) se ta pritrdi na mesto, kjer so zloženi snopi. Usmerjevalno koleno na koncu odnašalne cevi se uravnava v ustje mlatilnice na zgornjo polovico bobna. Odprtina od konca puhalne cevi do ustja mlatilnice se v obliki lijaka skrbno zadela z deskami. Važno je, da v tem delu slama, oz. žito ne zastaja.

Ko smo postavili navedena stroja skupaj, pričnemo z delom. Snopje s prerezanim pasom polagamo enakomerno v vlagalno korito slamoreznicne, od koder jih podajalna veriga vleče v ustje pod rezilo. Puhalna priprava odnese zrezano slamo z žitom v mlatilnico. Tukaj se mlatijo klasi, slama pa pada na tresilo (redosejo). Vsled enakomernega podajanja snopja v krmoreznicno je olajšano delo tresila.

Prednosti, ki jih imamo s kombiniranim delom so:

1. Za to vrsto dela prihranimo eno delovno silo.
2. Delo se lažje in hitreje opravlja.
3. Tresila so enakomerno obremenjena, vsled tega je tudi čiščenje izboljšano.
4. Rezano slamo lažje spravljamo na določeno mesto.

Marsikdo si bo mislil, saj je lepo, ampak koliko škodo bom trpel zaradi zdrobljenega semena? Na to bi vam lahko odgovoril tov. Andrej Polcer p. d. Vazar iz

Prispevajte v fond Slovenske kmečke zveze

Št. Vida v Podjuni. On je preskusil to metodo. Krmoreznicno s pihalom je uravnal v široko mlatilnico (Breitdrescher znamke Jenbach), ki je stala na skednju ob odprtini v stelno uto. Napol suho žito je pripeljal v skedenj in iz voza mlatil. Polcer trdi: »Prejšnji način mlačve bi me oviral pri delu. Slama bi se motala okrog bobna, ali pa zamašila med redosejo. Na ta način pa je delo potekalo gladko. Klasi so bili v redu zmlateni. Zrnje pa se je v krmoreznicni zdrobilo le okrog 2%.«

Priporočam, da bi kmetje, ki imajo primerno mlatilnico in krmoreznicno povezano s transmisijo, preizkusili ta način mlačve sami. Tov. Polcer vam pa bo rado dal nadaljna pojasnila.

Kmet. tehnik F. Hobel

Kaj bomo delali . . .

. . . na polju

1. NADALJEVANJE SETVE KRM-SKIH RASTLIN

Na vlažnejših globljih zemljinah sejemo sedaj še kot strniščno krmilo gorčico (senf) v čisti setvi in sicer 18 do 20 kg na 1 ha. V manj globokih in manj vlažnih legah sejemo kot strniščno krmo mešanice obstoječe iz 8 do 10 kg gorčice in 8 do 10 kg poletne repice ali ogrščice (Sommerrübsen, Sommerraps). Lahko sejemo za krmo tudi še mešanico iz 8 do 10 kg gorčice in 25 kg ajde.

Kot zeleno krmo za jesen in prihodnjo spomlad sejemo tudi ozimno repico in ogrščico in sicer po 10 do 14 kg na 1 ha ter krm-sko rž v čisti setvi po 180 kg na 1 ha ali v mešanici z grašico ter vzamemo v ta namen 120 kg oz. grašice in 60 kg rži. Sejemo tudi grašljinko (Landsberggemenge) in sicer v razni količinski sestavi za različne zemljine in namene.

Vzamemo n. pr.:

	kilogramov na 1 ha:			
grašice	30	25	40	40
inkarnatke	20 ali 20	ali 20 ali 10	ali 10 ali 5	5
laške ljuške	20	10	15	25

2. PRIPRAVE ZA SETEV OZIMIN

Pripravljamo za setev ozimin kakor navedeno v zadnjih Obvestilih. Ne pozablamo na primerno pravočasno čiščenje oz. sortiranje in pajcanje semena ozim. žit. Po potrebi že sedaj naročimo v naši zadrugi novo priznano seme, če nam je staro žito že opešalo ali se preveč pomešalo ter nazadovalo v pridelku.

Naročimo in pravočasno posejmo ter srednjegloboko zaorjimo mešanico tomaževe žindre in kalijeve soli za ozimna žita.

3. SPRAVLJANJE KROMPIRJA

Dozorel krompir s porumenelimi in odmrli listi izkopavamo. Sicer pa vse pozne sorte kakor n. pr. akerzegen pustimo tako dolgo v zemlji, kakor dolgo je cima (zel) še zelena. Predvsem v primeru, da letos v krompirišče nimamo namena posejati kako ozimino. Dokler je cima z listi še nekoliko zelena, tako dolgo se krompir še debeli.

S spravljanjem dozorelega krompirja z odmrlo cimo vendar ne odlašamo po nepotrebnem, ker so dnevi vsak dan krajši in verjetnost neugodnega vremena vedno večja. Pri spravljanju moramo paziti, da gomoljev ne ranimo, ker ranjeni gomolji močneje dihajo, večajo toploto v skladišču in so manj odporni za bolezn. Zato izoravajmo krompir s takimi plugi ali stroji, ki čim manj poškodujejo gomolje. Pri tem zlasti pazimo, da že spočetka zastavimo plug ali stroj tako globoko, da ne bo rezal gomoljev.

Že pri pobiranju na njivi krompir po večjem sortiranju, puščamo na njivi nagnite, namrzle, ranjene in drugače poškodovane gomolje; pobremo jih nazadnje in posebej. Najprej pobremo take, ki so videti zdravi in sposobni za vkletenje oz. vskladiščenje — ali pa za prodajo za izvoz.

4. ZATIRANJE POLJSKIH ŠKOD-LJIVCEV

Na še zelenih krompirjevih nasadih posvečajmo povečano pozornost nevarnosti krompirjevega hrošča, ker se iz jajčec, ki jih je zalegla prva generacija, razvije sedaj drugi rod hrošča.

Sedaj je tudi čas za boj proti mišim na polju s strupenim zrnjem kot n. pr. Muscid — strupena pšenica, Thallium in podobnimi fosfornimi pripravki.

. . . na travnikih

Kosimo otavo. Pri tem glejmo, da ne bomo kosili preveč v živo. Kjer imamo kaj gnojnice odveč, tudi to, primerno z vodo razredčeno, še polivamo.

. . . v hlevu

Če še nismo, je sedaj zadnji čas, da pripravimo vse, kar se je pozimi in med letom pokvarilo, okna, vrata, jaslji, tla in stene. Očistili in razkužili bomo z apnenim beležom hleve, svinjake in kurnice, da bodo imele živali za zimo zdravo in snažno bivališče.

KOLENDAR

Petek, 21. avgust: Ivan Fran. Santal
Sobota, 22. avgust: Filip Benic
Nedelja, 23. avgust: Timotej
Ponedeljek, 24. avgust: Jernej
Torek, 25. avgust: Ludovik, kralj
Sreda, 26. avgust: Cefirin
Četrtek, 27. avgust: Jožef Kal.

SPOMINSKI DNEVI

21. 8. 1635 Umrl v Madridu španski pesnik Lope de Vega, začetnik španske dramatike — 1680 Rojen v Repnjah pri Vodichah na Gorenjskem slavist Jernej Kopitar.
22. 8. 1850 Umrl nemški pesnik Nikolaj Lenau, s pravim imenom imenovan Niensch von Strehlenau.
23. 8. 1851 Rojen češki pisatelj Alojzij Jirasek — 1866 Avstrija se je morala v praškem miru odpovedati Benetkam — 1944 Kapitulacija Romunije
24. 8. 1581 V Ljubljani začela zasedati protestantska komisija, ki je dala navodila za ureditev slovenskega pravopisa. Po teh smernicah je sestavil Adam Bohorič prvo slovensko slovnico — 1778 Lovro Willomitzer, ranocelnik v Fužinah pri Bohinju, se je prvi povzpел na vrh Triglav — 1849 Umrl prvi slovenski univerzitetni predavatelj dr. Mažgon.
25. 8. 1900 Umrl v Weimarju nemški filozof in pesnik Friedrich Nietzsche — 1938 Umrl Vinko Poljanec.
26. 8. 1688 Avstrija zavzela Beograd — 1945 S sklepom Ljudske skupščine FLRJ je bila Istra priključena k Jugoslaviji.
27. 8. 1567 Umrl v Benetkah italijanski renesančni slikar Tizian.

Celovec

Stotisoči obiskovalec koroškega velesejma, kmet Josef Plattner iz St. Lorenza v Gitschtalu, je v soboto zjutraj prispel z avtobusom iz Šmohora in seveda ni niti najmanj pričakoval da bo kupil stotisočo vstopnico. Direktor velesejma Gutschmar mu je izročil velesejmsko darilo in sicer smučji tvrde Mletschnig iz Kožentavre. Ob tej priložnosti so bili deležni velesejmskih daril prvi štirje obiskovalci ki so načeli novi stotisoč. Prvo darilo za stotisočim sta prejela zakonca žagar Valentin Labek in njegova žena Terezija. Nato sta imela srečo gospodinja Helga Kropf iz Celovca in prevoznik Rudolf Scheidenberger. — Vsi obiskovalci od 100.000 do 100.004 so poleg prvih daril prejeli še buteljna vina in pecivo.

Godbeniki Litostroja iz Ljubljane, 56 po številu, so ob svojem bivanju na Koroškem obiskali v nedeljo popoldne tudi koroški velesejem. Ob Hasner-šoli so se razporedili in nastopili s koncertom, kjer so predvajali vrsto glasbenih komadov. Kmalu se je zbralo na stotine velesejmskih obiskovalcev, radovedni kdo tako prijetno igra, ker učinek predvajanja je bil nad vse močan. Dokaz temu so bile navdušene ovacije in pritrjevanja navzočega občinstva.

Na dvorišču deželnega dvorca je bila v okviru velesejma velika tombola. Na tisoče dobitkov željnih ljudi se je tombole udeležilo in bi seveda vsak rad zadel glavne dobitke. Toda med mnogimi jih je le nekaj tako srečnih, da zadenejo prve glavne vrednostne dobitke. Takšna srečna izjema je bila neka trinajstletna Waltraud Geiswinkler, ki je zadela Puchroller. V avto šoli Zobernik so ji zagotovili tudi pristoje mesto, kjer se bo lahko izveščala za motociklistko.

Na beljaški cesti, ki jo že imenujejo »cesto smrti«, se je na področju med Paternionskim mostom in Plattenwirtom spet primerila težka prometna nesreča. Minuli torek zvečer je na desni strani ceste obstal s svojim motornim kolesom ključavničar Franc Gutonig iz Moosburga. Iz neznanega vzroka pa se je z vso silo zaletel v njegovo motorno kolo nek redovni duhovnik, ki se je z motornim kolesom vozil za njim. Oboje vozil je zaneslo okoli deset metrov dalje po cesti, pri čemer je Gutoniga zalučalo tako sredno v stran, da je utrpel le lažje poškodbe. Duhovnik pa je oblašal nezavesten ter so ga v življenjsko nevarnem stanju prepeljali v celovško bolnišnico.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

Po naši zemlji

Primorska vabi na svoj veliki praznik

Primorska letos slovesno proslavlja deseto obletnico vstaje primorskega ljudstva, ustanovitve primorskih in prekomorskih brigad ter obletnico priključitve Primorske k Jugoslaviji. Proslave teh zgodovinskih dogodkov bodo desegle svoj višek na velikem partizanskem taboru in vseljuskem shodu, ki bo 5. in 6. septembra na Okroglici blizu Nove Gorice. Vsi kraji Primorske so spričo bližajočih se slovesnosti živo razgibani, a tudi po vsej ostali Sloveniji se z veseljem pripravljajo na to veliko praznovanje, kjer bo slovensko ljudstvo slično kakor lani v Dolenjskih Toplicah manifestiralo svojo narodno zavest in enotnost ter predanost svoji socialistični domovini.

Po dosedanjih pripravah računajo, da se bo partizanskega tabora na Okroglici udeležilo okrog 110.000 prebivalcev primorskih okrajev, t. j. 60% vsega primorskega prebivalstva. Z veliko udeležbo pa računajo zlasti tudi iz Gorenjske, postojnskega okraja, Ljubljane, Maribora, Celja, Trbovelj, Prekmurja in mnogih drugih mest in okrajev širom vse Slovenije. Proslave se bo udeležilo tudi ljudstvo iz cone B. Iz koprškega okraja je doslej napovedano že 8.000 ljudi, iz bujskega okraja pa bo prišlo okoli 2.000 istrskih Hrvatov. V Trstu organizira Zveza partizanov množični izlet na proslavo, in tudi iz Gorice je slišati, da se bo kljub težavam s potnimi dovoljenji udeležilo pro-

slave na Okroglici več sto Slovencev iz Italije. V celoti računajo, da bo 5. in 6. septembra zbranih na Okroglici 150.000 do 200.000 ljudi.

5. septembra zvečer bo ljubljanska opera uprizorila Gotovčevno opero »Ero z onega sveta«, predvajali bodo jugoslovanske filme, poleg tega pa bodo na Okroglici in v okoliških vaseh nastopi dramskih skupin, pevskih zborov in godb. V Novi Gorici bo nastopilo koprsko gledališče s »Težko uro«, postojnsko gledališče bo v Šempasu izvajalo Finžgarjevo igro »Naša kri«, tolminsko gledališče pa bo v Prvačini nastopilo s Klinarjevo igro »Vida Staša«. Razen številnih manjših godb je najavljenih tudi 12 večjih godb iz vseh krajev Slovenije, iz Ljubljane, Postojne, Idrije, Kopra, Jesenic, Trbovelj, Hrastnika in drugih krajev.

Na glavni proslavi v nedeljo, 6. septembra, bo nastopilo ogromno število pevskih zborov. Posebno zanimiv bo nastop 2000 pevcev iz Primorske, nastop slovitega zbora »Srečko Kosovel« pod vodstvom znanega partizanskega skladatelja Rada Simonitija ter nastop 8 pevskih zborov iz Trsta.

Primorsko ljudstvo je povabilo na proslavo tudi maršala Tita v goreči želji, da bi skupno s svojim voditeljem v borbi ob desetletnici čimbolj slovesno proslavilo najsvetlejšo obdobje v zgodovini Primorske.

Koncerti tria radia Ljubljana na Koroškem

Trio ljubljanskega radia, solistka Danica Filipičeva, tenorist Franc Koren in harmonikaš Avgust Stanko so ob koncu minulega tedna s posredovanjem Slovenske prosvetne zveze gostovali v okviru petih Slovenskih prosvetnih društev na Koroškem. Niso neznana imena tega tria, koroški Slovenci, ljubitelji slovenske pesmi, jih poznajo iz ljubljanskega radia, deloma pa že osebno, ker sta dva izmed njih že gostovala na Koroškem ter sta s solistko Koritnikovo zapustila v vseh vaseh, kjer so koncertirali, nepozabne vtise. Solistko Danico Filipičevo pa smo letos tudi osebno spoznali. Imena priznane tria so že sama vabila, da so ljudje povsod radi prišli na koncerte.

V petek zvečer so nastopili pri Miklavžu v Bilčovsu. Bilčovščani so umetnike slovenskega petja sprejeli nad vse navdušeno ter so z burnim aplavzom in odobravanjem sprejemali vedno lepo slovensko narodno pesem. Trio je podaril Bilčovščanom prelep in užitka poln večer.

V soboto popoldne so gostovali pri Cingelcu na Trati, kjer jim čudovito lepega užitka nikakor niso mogli dovolj nagraditi z navdušenim ploskanjem po

vsaki točki bogatega in izbranega sporeda.

Zvečer istega dne pa je neutrudljivi trio sodeloval s svojimi pevskimi vložki pred več tisočglavim občinstvom na prireditvi »Miklova Zala na zgodovinskih tleh« v Svatnah.

In v nedeljo so gostovali v Podjuni. Popoldne so koncertirali pri Brezniku v Pliberku. V iskreni domačnosti so tudi v Pliberku navdušili zbrane poslušalce in želi iskreno priznanje hvaležnega občinstva, ki je redkokdaj deležno tako krasnega umetniškega užitka. Poslušati bi jih hoteli še in še.

Toda čas je hitel in odpotovali so v Žitaro ves, kjer so v Prosvetnem domu tudi že čakali številni ljudje, ki niso hoteli zamuditi priložnosti, ki se jim je nudila. In zares, za vse je bil ta večer doživetje, ki ga ne bodo kmalu pozabili in bo vsem ostal v lepem spominu.

Koncerti priznanega tria radia Ljubljana so povsod predvajali našim ljudem vso notranjo lepoto iz neizčrpne zakladnice slovenske narodne pesmi, ki jo je narod zbiral skozi stoletja in jo ohranil do danes. Zaradi dovršene interpretacije te-

Miklova Zala na zgodovinskih tleh

(Nadaljevanje s 1. strani)

ne bi govorili preveč. Omeniti pa moramo Mirkota in Zala, ki sta letos prvič nastopala v teh vlogah. Kdor je gledal Serajnikovo Micko v vlogi Miklove Zale, nikakor ne bi verjel, da je to preprosto kmečko deklo komaj petnajstih let, ki poleg tega prej tudi še ni sodelovalo v nobeni drugi igri; zato lahko rečemo, da je za to vlogo kakor rojena, čeprav se je kritičnemu gledalcu še tu in tam razodevala njena mladost in bi morda za njeno vlogo malo več odločnosti le ne škodovalo. Isto velja tudi za Mirkota (Jože Štornik), ki je sicer dobro pokazal bistvo kmečkega fanta, ni uspel pa s svojim igranjem dovolj izrazito povedati, da so ga rožanski kmetje izvolili za svojega vodjo v boju proti Turkom. O Almiri, starem Serajniku, Serajnici, Mikli, Besedniku, Tresoglavu in Turkih ni treba še posebej govoriti, saj poznamo njih igralske vrline še iz drugih uprizoritev, omenili bi pa Zalikega strica Marka (Lipej Prunč), ki je prizor v harem u igral tako čutno, da so njemu samemu solze zlomile glas, kakor tudi Davorina, katerega vlogo je moral v zadnjem trenutku prevzeti Franc Razinger, čeprav je igral tudi še drugega turškega poveljnika Sulejmana. Vloga Davorina je nedvomno ena najtežjih pri tej igri, kljub temu pa jo je podal vsaj tako dovršeno kot dosednji njen nositelj, ki je tokrat kratko pred nastopom odpovedal sodelovanje.

Na splošno pa bi o igralcih in igranju poudarili le toliko: dve leti sta minili od prve uprizoritve Miklove Zale v Svatnah in v teh dveh letih so imeli igralci na prostem le eno na predvečer prireditve in iz raznih vzrokov predčasno prekinejo vajo, kljub temu pa je

njihov nastop preteklo soboto jasno pokazal, da so se mnogo naučili in pridobili tako v igranju kakor tudi v igralski disciplini. To potrjuje tudi dejstvo, da so dolgo trajanje prireditve, ki je pri prvi uprizoritvi leta 1951 zelo neugodno vplivalo na gledalce, tokrat skrajšali za celo uro.

Da so se tako igralci kakor tudi gledalci med posamenimi priori nekoliko odpohili, a to so skrbeli godba iz Litostroja ter pevci radia Ljubljana z izbornim in navdušeno pozdravljenim sporedom.

Ko naštevamo tukaj uspehe sobotne prireditve, pa ne smemo prezreti vseh tistih, ki so s svojim požrtvovalnim delom izvedli vse tehnične priprave in tako v veliki meri prispevali k zadovoljivem zaključku prireditve. Posebno velja zahvala Franciju Cvitniku in Tonetu Samoniku, ki sta vodila obsežna dela na prireditvenem prostoru, ter vsem onim, ki so pomagali pri dobavi potrebnega materiala.

Enako pa tudi ne smemo prezreti načina, kako dela za tako velike slovenske kulturne prireditve, kakor je tradicionalna »Miklova Zala na zgodovinskih tleh«, reklama listič, ki se od časa do časa tudi hoče imenovati slovenski časopis. V mislih imamo namreč »Naš tednik-Kroniko«, ki je že dovolj pogosto dokazal, da se njegov idealizem, o katerem ve toliko povedati, pričanja in končuje pri — denarju. In to je dokazal tudi pri reklamah za letošnjo Miklovo Zala, ko je na prošnjo SPD »Rož« v št. Jakobu, da bi po možnosti brezplačno objavil vabilo na prireditve, v eni izmed zadnjih števil »opozoril« svoje bralce, da »bodo šentjakobčani tudi letos ponovili Miklovo Zala«; opozorilo je bilo na zadnji

Partizani, mladina, prosvetaši, bralci Slovenskega vestnika!

Zveza koroških partizanov pripravlja skupni izlet na mogočno proslavo 10. obletnice vstaje primorskega ljudstva, ki bo 5. in 6. septembra t. l. na Okroglici pri Gorici.

Odpeljemo se z vlakom v soboto, 5. septembra, ob 18.14 uri iz Podrožice, kamor se bomo vrnili v nedeljo, 6. septembra, ob 19.21 uri. Vsak udeleženec naj si kupi na svoji domači postaji povratno vozovnico (Retourkare) do državne meje pri Podrožici. Stroški za vožnjo z vlakom na jugoslovanski strani (tja in nazaj s 50%-nim popustom) in za oskrbo skupnih potnih listov bodo znašali vsega samo 40.— šilingov.

Kdor se želi udeležiti izleta k rodnim bratom v osrčje Slovenske Primorske, naj vsaj do sobote, 29. avgusta, predpoldne odda svoj potni list ali pa osebno izkaznico »Identitätsausweis« ter 40.— šilingov pri Zvezi koroških partizanov v Celovcu, Gasometergasse 10. Za oddajo dokumentov in navedene vsote lahko povenite enega izmed udeležencev iz vašega kraja, da si ostali prihanite pot v Celovec. S prijavi ne odlašajte do zadnjega dne, da bo mogoče pravočasno oskrbeti prostor v vlakcu.

Vsem bivšim partizanom, ki so se že ali bi se še prijavili za nameravani izlet na morje, sporočamo, da ta izlet odpade. Vsem pa svetujemo, da se vključijo v izlet na veliki partizanski tabor na Okroglici.

Ne zamudite te edinstvene priložnosti za veliko doživetje!

Zveza koroških partizanov.

Lipa nad Vrbo

Kakor domnevajo, je zaradi kratkega stika izbruhnil minuli teden v gospodarskem posloplju Huberta Kuchlinga v Potoku pri Lipi požar, ki se je s silno brzino razširil. Močan vzhodni veter je zanesel iskre na sosedno gospodarsko poslopje posestnika Matije Faschinga in je plamen tudi to poslopje takoj zajel. Oboje poslopje je do temeljnega zidovja pogorelo. Tudi ostala poslopja v vasi so bila ogrožena. V skednjih so se nahajali dragoceni gospodarski stroji in razno kmetijsko orodje ter velike zaloge krme, kar je vse uničil ogenj. Edino le živino so mogli rešiti. Po požaru nastalo škodo cenijo na okoli 30.000 šilingov, ki je pa k sreči skoraj povsem pokrita z zavarovalnino.

Na pomoč so prispele vse požarne brambe iz okolice, med temi tudi požarna bramba iz Beljaka. S skrajnimi napori se je požarnim brambam posrečilo preprečiti še večjo katastrofo. Delo požarnih bramb je bilo silno otežkočeno zaradi pomanjkanja vode. Majhen bazen je vseboval mnogo premalo vode za krotitev tako velikega požara. Zaradi tega so morali poklicati tudi požarno brambo iz Celovca, ki je prispela s tanki za vodo. Skupno je sodelovalo pri gasilni in reševalni akciji dvanajst požarnih bramb, ki se jim je v trudnem delu posrečilo, da so obvarovale vsaj druge objekte.

ga zaklada, ki je ves naš, je bil učinek na vse globok in močan, vse je bilo vsem tako blizu in toplo domače.

Navsezadnje je bil tudi osebni kontakt med dragimi gosti in koroškimi Slovenci najprisrčnejši in vsi iskreno želijo čimprejše ponovno svidenje.

strani, enokolonsko in visoko cele tri centimetre. Reči moramo, da res zelo velikodušno, če pomislimo, da je prinesel prav tako pred prireditvijo kar cele strani inseratov in poročil nemških firm in podjetij — vprašanje je le, če tudi zastoj, gospodje kronični idealisti? Pa še nekaj smo ob tej priložnosti spoznali, namreč, da se Tednikarji očitno sramujejo imena »slovensko«, ker se niso upali povedati niti tega, da prireja Miklovo Zala — o groza! — Slovensko prosvetno društvo »Rož« (kar je — da omenimo le mimogrede — objavil celo nemški dnevnik). Uspeh prireditve pa kljub temu ni izostal, nasprotno, bil je še mnogo večji in lepši kot leta 1951. To veličastno dejstvo bo moral končno vzeti na znanje tudi g. dr. Vinko Zwitter, spoznati in priznati bo moral, da je bila letošnja prireditve kljub temu ali pa prav zaradi tega še bolj uspešna, ker tokrat niso mogli »pomagati« (beri: nasprotovati!) ne on in ne vsi oni, ki so leta 1951 pod njegovim slavnim in izkušenim vodstvom še v zadnjem trenutku skušali razbiti in preprečiti prvo uprizoritev Miklove Zale na zgodovinskih tleh. Tokrat so mu Šentjakobčani in zlasti igralci odgovorili z odločnim rožanskim dekletom, ki v igri zabrusi v obraz divjemu turškemu poveljniku: ... naša vera nas uči, da poklekujemo le pred bogom, ne pa pred ... »

Letošnja prireditve »Miklova Zala na zgodovinskih tleh« je torej za nami in lahko smo ponosni, da je doživela tako veličasten uspeh. Vsi tisoči gledalcev pa so nam porok, da bodo Miklova Zala in Svatne tudi v bodoče tista privlačna točka, kjer se bo enkrat v letu zbiralo ljudstvo vseh naših občin. Slovenskemu prosvetnemu društvu »Rož« v št. Jakobu in Slovenski prosvetni zvezi čestitamo k uspešni prireditvi in jima želimo tudi v bodoče mnogo uspeha pri plodovitem delu za kulturni napredek koroških Slovencev.

Z A G O S P O D I N J O I N D O M

Pomen soli za organizem

Kuhinjska sol je za življenje prepotrebna začimba. V krvi je kroži pri zdravem človeku vedno stalna množina, čeprav jo stalno izločamo v urinu in z znojem. Če ne bi telesu dovajali s hrano soli, bi je telo s stalnim izločanjem toliko izgubilo, da bi postalo to za naše življenje usodno. Če se na primer zniža količina soli v krvi na manj kot polovico normalne vrednosti, se zgodi, da človek zgubi zavest. Ni dvoma, da je sol za življenje neobhodno potrebna, saj še celo žival, predvsem divjačina, želno liže sol, če pride do nje. Sol nam služi kot začimba, saj napravimo s soljo jedi okusnejše. Vendar se zdi, da ljudje prerazkošno uporabljajo sol. Dnevna količina soli pri nas znaša

nekako 15 do 20 gramov, čeprav je zadoštuje samo 5 do 6. Ne smemo pa se tega slepo držati, temveč moramo vedeti, da je količina porabljene soli odvisna od sestavin hrane. Znano je, da ljudje, ki se pretežno hranijo z mesom, ne potrebujejo toliko soli kot na primer ljudje, ki se hranijo predvsem z rastlinsko hrano.

Ljudje, ki se hranijo z rastlinsko hrano, torej rabijo več soli kot oni, ki zauživajo mesno hrano. Vzrok je to, da se ogljikovi hidrati ob prisotnosti kuhinjske soli lažje prebavljajo in pa da je v rastlinski hrani manj kuhinjske soli.

Napačno je, če pod besedo sol razumemo le kuhinjsko sol, ki je kemično natrijev klorid. Telo potrebuje namreč poleg te tudi še druge soli, kot so kalijeve, magnezijeve in kalcijeve soli. Učinek kalija je na primer nasproten učinku natrija.

Kuharski recepti

POROVA JUHA

Potrebuješ por, dva krompirja, malo klobase ali svinjine, mast, sladkor, moko, kis ali paradižnike.

Na masti zarumeni košček sladkorja in ko se speni, prideni narezanega pora, ga malo prepraži in duši do mehkega. Nato ga potrosi z žlico moke, pusti zarumeneti in zalij s kostno ali zelenjavno juho. V juho lahko zakuhaš na kocke narezanega krompirja. Prideni malo na kocke narezane kuhane svinjine ali klobase. Po okusu odišavi s paradižnikom ali s kisom.

OCVRTI PARADIŽNIKI, NADEVANI Z JAJČNO JEDJO

Potrebuješ dobro zrele, še trde paradižnike, jajca, mast, drobtine in moko.

Paradižnike olup, jim odreži kapico, odstrani seme in sok, napolni z jajčno jedjo, pokrij nazaj s kapico, zašpilji, povlaj v moki, raztepenem jajcu, drobtinah

London je prikazal svoje jesenske kolekcije. Zgoraj plašč v kroju raglan za hladnejše dni, katerega perzijanski ovratnik se prijeto odraža od rjavo-belo progastega twed-bлага. (AND)

Z D R A V S T V E N I K O T I Č E K

Sladkorna bolezen ni monopol bogatih

V prejšnjih časih je na splošno veljalo mnenje, da je sladkorna bolezen nekakšen »monopol« bogatih ljudi, ki se preveč dobro hranijo. V resnici tudi revni ljudje niso varni pred njo.

Vzrok sladkorne bolezni je motnja delovanja žleze pankreas, ki leži ob dvanajsterniku tik pod želodcem. Povprečno tehta žleza pankreas pri človeku okrog 70 gramov, medtem ko je pri nekaterih živalih težja, na primer pri prašiču 100 gr., pri govedu 250 gr. itd. Žleza pankreas izločuje sokove, ki se iztekajo v tanko črevo in razstavljajo hrano v osnovne sestavne dele.

Razen tega ima žleza pankreas še posebne stanice, ki so posejane kakor nekakšni otoki med drugimi stanicami in ki izločajo hormon insulin. Hormon je dobil to ime zaradi tega, ker se otok v latinščini imenuje insula. Prav od tega hormona je odvisno, ali ostane človek zdrav ali pa ga začne mučiti sladkorna bolezen. Če primanjkuje insulina, pride do hujših motenj v presnovi, tako da organizem ne more več presnavljati sladkorja in zato potrebuje več beljakovin ter masti. Sladkor je pa zelo pomembno hranilo vseh stanic in zlasti nujen za redno delovanje živcev.

Zdrav organizem presnavlja hrano tudi v sladkor in v jetrih je nekakšna zaloga sladkorja, od koder potem kri prejema v primernih količinah obroke sladkorja. Ko pa primanjkuje v organizmu insulina, jetra ne zbirajo več sladkorja, ki ga zato prihaja preveč v kri. Pri sladkorni bolezni navadno prihaja v kri toliko sladkorja, da ga organizem v večjih količinah izloča tudi z vodo. Ker organizem nima koristi od sladkorja iz hrane, marveč uporablja predvsem beljakovine in masti, bolnik zelo hujša. Ker se v vodi topi mnogo sladkorja in z njo izloča, so bolniki s sladkorno boleznijo stalno žejni in mnogo pijejo.

Šele leta 1922 so znanstveniki zagotovili, da je sladkorna bolezen mogoče zdraviti z žlezo pankreas. Najprej so z žlezami, to se pravi z mesom, zdravili pse. Med nadaljnjim razvojem se jim je posrečilo izločiti iz pankreasa čisti insulin v obliki prahu, ki so ga potem začeli uporabljati za injekcije, raztopljenega v vodi.

Dandanes število bolnikov s sladkorno boleznijo narašča po vsem svetu. Računajo, da je v naprednejših deželah okrog 2 odstotka prebivalcev s sladkorno boleznijo. Dandanes ugotavljajo, da je mnogo bolnikov s sladkorno boleznijo zlasti med mestnim prebivalstvom. To pojasnjujejo tako, češ da sodobni način življenja, ki zahteva hitro in naporno delo, terja velike živčne napore, kar potem povzroča živčne motnje, ki vplivajo tudi na delovanje žleze pankreas. Bolezen je nedvo-

Zlattenica je lahko tudi nalezljiva

Zlattenica ni bolezen, temveč bolj bolezenski znak, da nekaj z jetri, oziroma z žolčem ni v redu. Tako na primer pride do zlattenice, če zapre žolčni kamen žolčevod in žolč ne more v dvanajstik, pri čemer se zopet izliva v kri ter jo porumeni. Seveda niso s tem še vse možnosti izčrpane, kajti v zvezi z zlattenico so lahko še razne druge težave kakor srčna slabost, zastrupljenja, krvne bolezni, ter rak na jetrih in žolčevodu. Zato ne zamenjajmo zlattenice in pojdimo k zdravniku, da nam poišče pravi vzrok bolezni.

Danes bomo govorili o tisti zlattenici, ki se javlja pri mladih ljudeh in kot epidemija. Te vrste zlattenica se pojavi navadno poleti zaradi hrane. Prvi znaki bolezni se pojavijo dva do tri tedne po okuženju. Začutimo skoraj iste bolečine kot pri grip: najprej glavobol, vročina in splošno slabost, nato pa še črevesne in želodčne motnje. Po nekaj dneh pa se pa-

Kalij zmanjšuje vzdražljivost mišičnih vlaken, natrij jo zvišuje. Da povemo to z drugimi besedami: krčenje in popuščanje mišic zavisi od teh dveh soli. V telesu mora biti med posameznimi solmi neko določeno razmerje, kot je v krvi. Dognali so, da so v krvi na sto delov natrija štiri deli kalcija, dva dela magnezija in štiri deli kalija. To razmerje je podobno razmerju, ki ga dobimo pri analizi morske vode, ki jo imamo za zibelko vsega živega. Če hočemo, da ostane organizem zdrav, se razmerje med solmi ne sme preveč spreminjati. Pri ledvičnih boleznih se zbira v tkivih telesa voda in krvni tlak naraste, ker se kuhinjsko sol ne more izločiti iz telesa skozi obolele ledvice in na ta način veže preveč vode, kajti organizem hoče obdržati vedno enako koncentracijo soli. Če imamo torej v telesu veliko soli, rabimo za to tudi veliko vode, da sol »razredčimo«. V takem primeru je sol škodljiva, zato predpiše zdravnik takim bolnikom neslano dieto.

in jih v vroči masti rumeno ocvri. Ocvrtim odstrani zobotrebce, s katerimi si jih prej zašpiljila. Paradižnike naloži okrog riža, testenin ali mesa.

Potrebuješ poljubno količino jajc, mast, sol, poper ali drobnjak.

SADNE PLOŠČE

Potrebuješ 14 dkg presnega masla, štiri jajca, 20 do 25 dkg sladkorja, eno osmino mleka, 28 dkg moke, pecilni prašek, žlico ruma, limonovo lupino in kakršno koli sadje.

Presno maslo mešaj z rumenjaki in sladkorjem, da naraste, prideni limonove lupinice, mrzlo sveže mleko, rum in 14 dkg moke. Naredi sneg iz štirih beljakov in ga z drugimi 14 dkg moke in enim pecilnim praškom rahlo primešaj k prejšnjemu. Deni testo za prst visoko v namazano ploščino in potrosi s poljubnimi marelicami ali olupljenimi in enako zrezanimi češplji, lahko tudi z rozinami. Daj v pečico in počasi peči. Pečene potrosi s sladkorjem in zreži na koščke.

mno tudi v zvezi z nerednim načinom prehrane in prav tako slabo vpliva, če se človek dovolj ne naspri in na splošno prenapienja živce.

V današnjem času imajo zdravniki v rokah sicer učinkovito zdravilo, ki je pa vendar razmeroma drago in ga primanjkuje. Insulin pridobivajo iz živalskih žlez. Iz ene žleze je mogoče pridobiti razmeroma zelo malo insulina, kar pomeni, da bi bilo treba klati zelo mnogo goveje živine. V vseh klavnicah bi morali zbirati žleze in jih tudi primerno hraniti, tako da bi se insulin ne izgubil, dokler bi farmacevtska industrija žlez ne predelala.

Uporabljajo predvsem telečje žleze. Čim mlajša je žival, tem več insulina vsebuje pankreas. Tako ima žleza teleta štirikrat več insulina kakor starejše goveje živali. Iz tisoč kilogramov žlez je mogoče pridobiti največ okrog 100 gr. insulina. Proizvodnja insulina na svetu je mnogo premajhna, da bi bilo mogoče uspešno zdraviti vse bolnike.

cient zopet dobro počuti in neredko zapusti posteljo, ker mu preneha tudi vročina. Toda polagoma se zlattenica zopet pojavi in bolnik izloča temno vodo in sivkasto blato, polt mu porumeni in ga srbi. Splošna utrujenost in onemoglost ga prisilita, da gre zopet v posteljo. Šele čez dva do tri tedne zlattenica zopet pojenja in edina nje posledica je velika utrujenost, ki traja še nekaj tednov. Le v redkih primerih se zgodi, da se bolezen zopet pojavi ali da pusti posledice na jetrih.

Morda bo kdo vprašal, od kod izvira zlattenica? Gre pravzaprav za neko infekcijsko bolezen, katere bacil povzroča vnetje in s tem okvaro jetrnih celic.

Bolnik z zlattenico spada v postelj, ne sme jesti mastnih jedi, pač pa mnogo sladkorja in sočivja. Zanj velja pravilo, naj ne zapusti prezgodaj bolniške postelje!

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Nekaj iz davčne prakse

„Ko država te varuje, davke plačaš ji za to; ker pa človek davke kuje, pazi, da preveč ne bo!“

Ko pregleduje davčni predpis, se marsikateri takoj praska za ušesom, ker se mu davčni zahtevek na vsak način zdi previsok. Pa se tolaži s tem, da si bo že na kak način pomagal; ali, da bo sam skušal davčne uradnike prepričati o napakah pri ugotovitvah davčnih podlag in o krivičnosti predpisa, ali pa, da bo že napravil pritožbo in če ne gre drugače tudi do zadnje instance.

Mogoče se pa take pritožbe v ustmeni ali pisni obliki ne posrečijo, ali pa zamudi preveč obdavčeni davkoplačevalec celo pravi, to je predpisani čas za pritožbo, kajti skoraj vsak zakon ima pripravljene tudi take pasti, da se človek, ki ne pazi, vendarle ujame.

Za take že čisto obupne slučaje, bi danes hotel obrazložiti še eno in to nekako zadnjo pomoč, to pa samo tedaj, če so dani sledeči pogoji, katere navaja »zakon o iztirjanju zapadlih davčnih plačil« iz leta 1951.

Mogoče je namreč, da davki, zaradi katerih so brez uspeha tekle pritožbe, pozneje pri spremenjenih gospodarskih prilikah postanejo pretežki in krivični, ali pa, da se važne okoliščine prej niso dovolj ali pravilno poudarjale, ali da sploh ni bilo pritožbe, ali pa, da so bile zamujene in tako dalje.

Mogoče je torej iz enega ali drugega razloga, da bi celotni davčni predpis in njega iztirjanje postala težka, za davkoplačevalca neznosna gospodarska škoda, ki bi ogrožala gospodarsko eksistenco davčnega dolžnika, kakor pravi nemško besedilo zakona: »die Zahlungsfähigkeit des Schuldners ernstlich gefährden«. Ta zakon omenja tudi slučaj, da bi pomenilo iztirjanje davka za dolžnika posebno nesmiljenost ali trdoto (po nemškem besedilu »eine besondere Härte«), recimo, da bi dolžnik v svojem obratu utrpel tako škodo, ki bi je na noben način ne mogel izravnati, tudi sčasoma ne.

Poseben slučaj je seveda tudi ta, da bi bile že pritožbe pomagale, če bi se bile sploh, ali pravočasno vložile, ali pa pravilno izpeljale. V vseh takih slučajih naj davkoplačevalec poskusi zadnji način pomoči, in napravi nekako predstavko ali ugovor na davčni urad z vsemi temi trditvami. Stvar potem preišče odmerilni oddelek davčne oblasti, če so pogoji sploh dejansko dani. Nato pa odredi s posebnim sklepom, če se kaj popusti, koliko in na kak način. Da pa pomeni ta zakon resno voljo, postopati v krivičnih in pretežkih slučajih vendar le še s kako popravo prvotno previsokega predpisa, je razvidno tudi iz tega, da mora davčna oblast tak sklep natančno obrazložiti, posebno, če predlog zavrne, kar je že za bodoče slučaje podučno.

ŠE NEKAJ O POSEBNIH IZDATKIH DAVKOPLAČEVALCA (»SONDER-AUSGABEN«) KI SE PRI ODMERITVI UPOŠTEVAJO

Večkrat se pripeti, da mora kdo plačevati svoji ženi, od katere je ločen, ali pa svojim otrokom, domenjena plačila, odnosno taka, na katere je bil obsojen, in skuša potem take dajatve in izdatke uveljaviti kot odbitvene izdatke, ki bi jih morala davkarija upoštevati. To mnenje pa je napačno, ker nimajo taki izdatki s poslom ali obratom, ki je davkom podvržen, nobene veze. Samo dogovori med takimi osebami glede plačil, ki so v tesni vezi z gospodarstvom ali poslom obdavčenega, se lahko upoštevajo.

KAJ POMENI ODTEGLJAJ ZARADI IZGUBE (»VERLUSTABZUG«)

Pravica za tak odtegljaj pristoja samo tisti osebi, ki je izgubo utrpela in to izgubo — razume se — tudi primerno dokaže. Izjema so samo vdove in otroci umrlega upravičenca, ki nadaljujejo posel ali obrat in dokažejo, da so do smrti upravičenca ali davčnega zavezanca živeli z njim v istem domačinstvu.

Sme se pa tak odbitek uveljaviti še v drugem davčnem letu, če ga je davčni dolžnik v prvem letu kril z drugim svojim dohodkom in če to dokaže.

Urejena je nova tiskarna

Samostojna slovenska tiskarna je že davna želja našega ljudstva. Ko se je ta želja izpolnila, ni odveč, če podamo kratko okvirno sliko njene uresničitve, to je nastanka nove tiskarne:

Izhajajoč iz poznanja ljudske želje po tiskarni in iz zavesti da obstoji tudi dejanska potreba po njej, so se zbrali dne 5. marca lanskega leta družbeniki Drave na ustanovnem občnem zboru in sklenili, da ustanovijo založniško in tiskarsko podjetje kot družbo z omejenim jamstvom. Mlada gospodarska ustanova, Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava si je na prvem svojem občnem zboru zadala kot prvo nalogo, da pripravi, ustanovi in uredi tiskarno kot najnujnejšo potrebo. Po mnogostranskem proučevanju je prišlo do dogovora med »Dravo« in Slovensko prosvetno zvezo, da se tiskarna namesti v Delavskem domu v Podljubelju.

V zadnjih tednih lanskega leta je Slovenska prosvetna zveza začela popravljati Delavski dom v Podljubelju, katerega prostorna dvorana bo trenutno služila tiskarni. Pri tem so v skladu z dogovorom z »Dravo« seveda od vsega začetka bile upoštevane specifične tiskarniške potrebe.

Tako Slov. prosvetna zveza kot s svoje strani »Drava« sta se pri dodelitvi potrebnih del posebno ozirali na naše domače obrtnike in je tako nova tiskarna že ob njenem prvem razvoju in nastanku brez dvomno pomenila gospodarsko pomoč številnim podjetnikom, obrtnikom in njihovim delavcem v neposredni okolici.

Vsa gradbena dela je izvršil zidarski in tesarski mojster Schütz v Borovljah, medtem ko sta si potrebna tesarska dela delila prav tako Schütz in mladi tesarski mojster Franci Gasser iz Bilčovsa. Steklo za okna je dobavila tvrdka Josef Pötzl v Celovcu, steklarska dela pa je opravila steklarska delavnica Gerhard Eichler v Borovljah. Tvrdka Harlander v Celovcu je vgradila centralno kurjavo in za vso električno instalacijo je skrbelo elektrotehnično podjetje Hans Schilcher iz

Wolfsberga. Mizarska dela so bila poverjena Mihiju Gabrielu v St. Janžu v Rožu, prav tako kot je prevzel slikarski mojster Mihael Valentin v Borovljah plesarska in slikarska dela. Končno je svoj delež k ureditvi Doma za tiskarno doprinesel še kovač Ibounig, ki je nekdanj dolga leta skrbel za ta dom.

Pripravljalne ureditve v Domu so tako napredovale, da so se meseca februarja letos že lahko začeli postavljati tiskarniški stroji. So to: veliki brzotiskalni stroj, dva

mala tiskalna stroja, rezalni stroj za papir in stroj za zlaganje časopisov, knjižnih pol itd. — Kot zadnjega je tiskarna še dobila velik štirikrovni stavni stroj »Linotype«, tako da razpolaga z njenim razmeram odgovarjajočim kompletnim strojnim parkom. Vse te stroje je dobavila tvrdka »Viktoria« za tiskarske stroje Robert Reichl na Dunaju.

Ves črkovni material je tiskarna nabavila pri tvrdki Berthold & Stempel na Dunaju in je njen izbor črk tak, da lahko ugodi naročilom vseh vrst in oblik. Najmoderneje in po zadnjih izkušnjah najpripravnije izdelane regale za črkovni material za ročni stav pa je dobavila tvrdka Zobal na Dunaju.

Tiskarna se je tudi že založila z zadostnimi količinami papirja za vse različne potrebe tiskarne in vseh kakovosti, ki ga je dobavilo podjetje Funder v Št. Vidu.

Zavarovala je tiskarna svoje stroje, ostalo opremo, zalogo materiala in stavbo pri zavarovalnici »National«, ki je pogodbeni zavod naše Zveze slov. zadrug.

V teku mesecev in zadnjih tednov so se uredile še vse podrobnosti, izvedene so bile zadnje priprave za začetek obratovanja in danes nova tiskarna v Podljubelju že dela.

Jakob Cekoni

izdeluje moderne nagrobne spomenike
Borovlje, Waidischerstrasse 1

Najstarejša
slovenska
puškarna

Ludvik Borovnik

BOROVLJE

izdeluje najmodernejšo lovsko orožje, tudi po posebni želji naročnikov, nabavlja daljnoglede, municije in vse lovske potrebščine, priporoča se za popravo vsake vrste lovskega orožja.

Trgovina z mešanim blagom

Jožef Renko

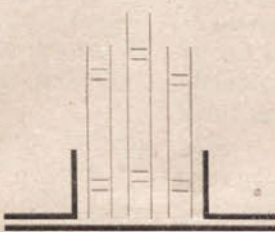
BOROVLJE

Podjetje za špedicijo in tovarni promet

RAUSCH - BOROVLJE

Telefon 302

Preselitve
dnevno Borovlje — Celovec
dvakrat tedensko Borovlje — Dunaj

Črka je
najčudovitejšo zrno, ki ga
je pripravil človek v delav-
nici svoje misli neodvisno
od narave, da poseje z njim
njive svoje kulture in da
ujame vanj izsledke svo-
jega življenja.

Božidar Borko

Tovarna pušk

Josef

Winkler

FERLACH — BOROVLJE

Telefon 285

Štedilniki in peči orodje za kuhinjo in dom

Hans Napotnig

BOROVLJE

Josef Pötzl

CELOVEC

Karfreitstrasse 12 — Lidmanskyygasse 13
telefon 17-81

steklo, porcelan, keramika, beloprstena posoda, kuhinjsko orodje, stavbeno in portalno steklarstvo, veletrgovina s ploščnim steklom

„NATIONAL“
Allgemeine Versicherungs AG.

ustanovljena 1845
pogodbeni zavod Zveze slovenskih zadrug
deželna poslovalnica za Koroško

CELOVEC

Lidmanskyygasse 9, telefon 2307

Mi prevzamemo: Zavarovanje proti ognju, vlamu in neizgodam, odgovornostno zavarovanje zavarovanje nepremičnega povišstva in motornih vozil vseh vrst.

Delavnica za tiskarniško opravo

Josef Zobal

Wien-Altzgersdorf, Rittergasse 16, Telefon A 58-4-14
Ustanovljena 1873

Izdeluje in ima na zalogi vse vrste črkovnih omar kakor tudi vseh drugih tiskarskih lesenih izdelkov

Pri ureditvi in opremi tiskarne so sodelovali

Kot dobavitelj celokupne strojne naprave te nove tiskarne pošiljamo naša najboljša voščila za uspešno poslovanje in dobro napredovanje novega tiskarskega podjetja

VICTORIA

Maschinenwerkstätte

Robert Reichl

Wien VII. Schottenfeldgasse 63

Vsi stroji za knjigotisk, offsetni tisk, knjigoveznice in kartonaže. Vsi specialni stroji za izdelavo blagajniških blokov, stroji za izdelovanje pečatov ter stroji za anilinski tisk

Vsa tesarska dela kakor tudi strokovno kritje s škodlami po najnižjih cenah prevzema

Frane Gasser

tesarski mojster

Bilčovs

Delavnica

za svinčeno steklo, steklarstvo za gradnjo in slike

Gerhard Eichler

Borovlje

Slikarstvo

Mihael Valentin

Borovlje

Vse električne naprave tudi v južnem delu Koroške

HANS SCHILCHER

podjetje za elektrotehniko

WOLFSBERG

Herrengasse 182

ADOLF FUNDER

Tovarna papirja,
papirnatih vreč
in lesovine
Veletrgovina papirja

Tovarniško podjetje Mölbling

Pošta: **Treibach** Koroška
Telefon: 340 in 341

GRADBENO PODJETJE

Anton Schütz

Mestni zidarski mojster in tesarski mojster

Borovlje

Klagenfurterstrasse 34

Centralne kurjave,
naprave za pripravljanje
tople vode

HANS HARLANDER & SÖHNE

CELOVEC, Villacherstr. 4 - Poreče ob j. 228

sanitarne naprave
črpalne naprave